

# TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 2 florini val. austr., pentru cei ce nu suntu membrii asociatiunei.

Pentru strainatate 6 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentulu se face numai pe câte 1 anu intregu.

Se abonédia la Comitétulu asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

**Sumariu:** Solemnitatea anuale a societatei limbilor romane din Montpellier. — Cultur'a viiloru, dieciuéla si phylloxer'a. — Cultur'a viiloru si a vermiloru de metase in Romani'a in 1882. — Orasiulu si Castelulu Sinai'a. — Din bugetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu pe anulu 1884. — Procesu-verbalu luat in siedinti'a comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, tinuta in Sibiiu la 18 Septembree st. n. 1883. — Procesu-verbalu alu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu luat in siedinti'a estra-ordinara dela 7 Octombree st. n. 1883. — Bibliografia.

## Solemnitatea anuale a societatei limbilor romane din Montpellier.

Nu odata s'a vorbitu in colónele „Observatoriului“ despre acésta societate, mai alesu inse, cându cu ocaziunea incoronarei laureatului nostru poetu, carea daca e de ceva insemnatate, cum in adeveru si este, pentru natiunile si limbile surori, de buna séma este pentru noi, concurèndu, ba inca facèndu multu pentru cunóscerea si apretierea limbei nóstre atátu intre ceilalti latini, càtu si intre straini; pentru cà nu trebue se ne mai facemu atâtea ilusiuni; mai este inca fórte multu de lucratu in privinti'a acésta; inca o multime si putemu dice, de si cu durere, cà partea cea mai mare a lumii invetiata occidentali sau ne ignorédia cu totul, sau cà cunoscinti'a ce o are despre limb'a, insusirile si si traditiunile nóstre, este nespusu de superficiala, usiorica, falsa, culésa póte si aceea din relatiuni si scriitori, cari numai sinceri nu au fostu fácia cu ceea ce scrisau si anume fácia cu totu ce se numesce romanescu.

Trebue asia dara nu numai se salutamu cu bucuria o atare institutiune, ci se si aratamu pe càtu se póte viu'a nóstra interesare si indestulire càtra dens'a. Mai alesu cà ea operédia in unu timpu, cându simtiementulu nationalu sta in miscarea cea mai mare in tóte pàrtilé Europei, pregatindu-se si luptandu din resputeri pentru conservarea, progresulu si indeplinirea scopului doritu, carele este: marirea si cultur'a propria nationale. La scopulu acesta romanu voimu se ajungemu, dara nici cà ne este permisu cá se remanemu indiferenti, nici se stamu cu manile in sinu. In sute de ani trecuti nu amu avutu nici-odata atàta sau mai mare lipsa de a fi cunoscuti de publiculu europénu; cându scimu si vedemu cu totii, ce aventu a luat cultivarea limbiloru si chiaru ce transformari si fapte noue lasa istoriei pe di ce merge, cându intr'unu cuventu, anume din caus'a scumpei nóstre limbe ne aflamu in midiuloculu unei persecutiuni din cele mai

infocate; càci daca acea persecutiune acasa in patria nu voiesce se cunósca margini in alegerea armeloru si midiulóceloru spre a ne tranti la pamentu si a ne rapi ce avemu mai scumpu, se fiti mai multu decátu siguri, cà toti acei decisi a esterminá limb'a romanésca nu tacu nici in afara, cauta tóte midiulócele si calile mai virtosu in capitalele europene spre a o defaimá si dejosi prin pressa, in adunari, in conversatiuni private, chiaru si in cercuri diplomatice.

Fácia cu acestea góne hostili si preste totu între acestea impregiurari, cum se nu trasarimu de bucuria si se nu trimitemu o cordiale salutare celoru ce sub scutul pacei, alu sciintiei si alu cuviintiei lucra intr'unulu sau in altu ramu pentru scopulu nostru? Cum nu vomu aratá interesare càtra societatea acést'a compusa din ceea ce lumea latina are mai bunu si mai scumpu pe terenulu literaturei limbistice, din barbati consacрати si dedicati cu totul unei cause atátu de nobile cum este infflorirea latinismului: càtre societatea ce eri amu vedutu-o cu aplausulu tuturoru ridicandu pe poetulu din Mircesci la gradulu celu mai mare in felulu seu, la gradulu de poetulu ginte latine, éra astadi marindu si mai inchinandu-se augustei scriitóre, gloriei coronei si tronulu romanu, immortaléi Carmen Sylva? Cugetamu deci, cà vomu face unu placutu servitiu lectoriloru dv. facèndu o scurta dar concisa dare de séma, despre „Jocurile Florali“ din anulu acést'a, cu deosebire din punctu de vedere romanescu. Mai àntàiu inse vomu preste ceva despre scopulu si ideile acestei societati.

In anulu 1869 o elita de literati francesi si italiéni considerandu de o parte importanti'a cea mare a literaturei unui poporu, fiindu-i oglind'a cea mai fidela in care i se reflectédia imaginea sa cu tóte vicisitudinile si evolutiunile ideali prin care a trecut, éra de alt'a vedendu progresulu si folósele filologiei contimpurane pentru istori'a aceluasi poporu, si preste totu considerandu rolulu unei institutiuni universali, si unde s'ar discute si asedia filologi'a romana in tóta intinderea

ei, decisera si fundara societatea limbelor romane, cu scopu de a studiá limbile romane, adeca limbile si dialectele derivate dela cea latina, cum sunt limosin'a, guascon'a si provinciala trubadurilor, normand'a si picard'a trubadurilor — cantaretiloru de odinóra din Picardia — linguadoc'a si frances'a contimporana, limba romana dela Dunare si Pindu, portuges'a, spaniol'a, catalan'a de pe tiermurii Ebrului, toscan'a de pe ale Arnului, sicilian'a etc. Planu maretiu si si sublimu, in acelasi timpu inse si greu de realizatu pentru visitarea campului de percursu cá si pentru numerulu si admirabil'a fecunditate a limbelor neo-latine; dara la ómeni competenti, seriosi si petrunci de insemnatatea lui nimicu nu li se va opune in paciuit'a lucrare si esecutare. Unitatea si caracteristic'a activitatei a societatiei si unitatea metodului pe care-lu urmédia in tóte lucrare sale, îi asigurara rezultatulu.

Sau cá se tractédia de esaminarea si publicarea testurilor si monumentelor antice, de istoria si transformarele partiloru gramaticali, de analisarea forme si gruparea materiei, de scrutarea diverselor epoce si fase prin cari au trecutu limbile neolatine pana in dilele nostre, sau cá se face comparatiune intre densele, in totu casulu societatea pasiesce dupa studiulu si regulile cele mai rigurose a le filologiei moderne. Astu-feliu nobil'a nóstra academia se nasuesce a conlucrá la desvoltarea si progresulu unei sciintie, a limbistice, care in timpulu de fačia inaintédia mai tare decâtu ori si cându; in particulariu apoi ea contribue la prosperarea studiilor romane, care s'au fostu inceputu in Franci'a, dar se continuara si perfectonara de minune in afara mai alesu in Germani'a, de unde éراسi s'au intorsu acasa pentru a se intari si a-si lua o directiune mai sistematica si universale.

Scaunulu si resiedinti'a societatei e urbea Montpellier, care inca își are insemnatatea sa, fiindu asediata in regiunile acelea ce sunt asia dicendu centrulu operatiuniloru sale pentru varietatea dialectelor câte mai sunt inca vorbite de locuitorii lor. Pentru acésta se publica concursuri si se dau premii mai alesu pentru lucrari privitóre la gramatic'a romana meridionale, pentru acést'a dela infintiarea sa societatea dà din mana amicabile si imbratosiá cu caldura o alta societate poetica literaria mai mica, intemeiata pentru cultivarea dialectelor vii meridionali! acea societate se numesce Félibrige.

Acésta inse nu alterédia de locu caracterulu seu celu universale, nici nu impedece cá premiele sale se nu tréca frontierile francese si se incoronedie opuri importante si de valóre pentru scopulu densei; ba chiaru concursule deschise tuturor latinilor si câte odata tuturor strainilor sunt simbolulu principale alu vietiei sale ordinare, si precumu *Revist'a sa*\*) e deschisa tuturor comunicatiuniloru interesante, precum in apreciarile si da-

rile sale de sama se silesce a face dreptate la tóte lucrare seriose, de ori-ce nationalitate ar fi autorii lor, chiaru asia prin concursule acestea se adopera a lati neincetatu cercetarele paciente, profunde si precise, a incuragiá vointiele active si capabili de a inaltia unu edificiu asia demnu de numele ce-lu pórtá. Pentru decernerea si impartirea premiilor societatea in totu anulu își tine adunarea sa generale ce se intempla de comunu pe la Rusali, de unde si numirea solemnitatiloru sale de Jocuri Florali.

Solemnitatile anului acestui'a pentru obiectele luate in discusiune, cum si pentru numerulu celor ce luara parte au fostu din cele mai insemnate. Pe langa membri mai onorara adunarea cu presentia lor toti fruntasii autoritatiloru politice si administrative din Montpellier; la care se adaogara o multime mare de adesiuni sosite dela membrii sau invitatii absentii.

Intre acesti'a vomu aminti epistolele romanistiloru germani si de ai nostrii; aici d-nii: Emil Lévy, din Freiburg; Karl Bartsch, din Heidelberg; Windelin Förster, din Bona; Stengel, din Marbourg; Schuchard, din Gratiu; cum si remarcabil'a epistola a episcopului din Montpellier; a presiedintelui asociatiunei de excursiuni catalane din Barcelona, a abatiloru Ferrand si J. Rous; a dn. M. Brear, membru alu institutului din Franci'a; a dn. Morel, siefulu cabinetului ministeriului de instructiune publica etc. etc.

Altii apoi, dupa datin'a generale a romanistiloru de a aduce cu sine, sau de a trimite productiuni poetice, literarie sau scientifiche publicate de densii in decursulu anului si ar avea óre-care raportu cu scopulu societatei, își escusara neparticiparea prin trimiterea diverselor lor opuri.

Numimu dintre acestia pe d. Ernestu Monaci, profesorulu la universitatea din Rom'a si vice-presiedinte onorariu alu societatei limbelor rom., dela care adunarea primi unu elegantu album heliotypicu in folio, continendu testulu celu mai vechiu alu limbelor romane din Itali'a si Franci'a meridionale; pe d. Aguiloy Fuster, bibliotecariulu universitatei din Barcelona, care trimise unu esemplariu din „Cartea ordinului cavalerescu“ (*Libre del ordre de cavaleria*) de celebrulu scolasticu din Majorca Raimundo Lullo, reproducu in caractere gotice cu ornamente rosii; pe abatele J. Spera, care își escusá absentia prin trimiterea poemei sale „Il conte Verde“, in care canta faptele eroice ale celoru dintaiu duci de Savoia (Sabaudia.)

Dupa deschiderea siedintiei prin discursulu potrivit, bine simtitu si in adeveru demnu de unu atare auditoriu, alu dlui Ferdinandu Castets, presiedintele societatiei, urmá cetirea epistoleloru si telegramuriloru de adesiune, a raporturiloru dela diversele comisiuni si a altoru lucrari ocasionali. Intru tóte inse, si pentru adunare si cu atátu mai virtosu pentru noi, fu interesanta si placuta cetirea versuriloru in limb'a francesa din sec. XVI scrise si trimise de M. S. Regin'a Romaniei, cá respunsu la versurile provinciale adresate Densei pe cându

\*) *Revue des Langues Romanes.* — Montpellier.

se află în villegiatura la Villa Spinola lângă Genua, de d. de Barluc-Perussis. Nu putem trece înainte fără de a reproduce bucat'a cea dintâiu și a traduce pre adou'a.

A dona Carmen Sylva:

În umbr'a chiară și dulceă pace. — Colo giosu în gradinele de Spinola. Sub candidii lilii se ascunde unu geniu nobilu și o frumsetia minunată.

Era noi de aici de faci'a Ta — madama, amu dori se ne incantamu. Vedi deci Proventi'a cum suspina dupa Tine! — Oh! Tu ai cuceri-o îndată.

Dela București până la Parisu — Tu esci regin'a, Tu esci imperatés'a — unui nobilu poporu.

Fără legi, fără armate, Carmen are de supusi pe toti cei ce iubescu artea, idealulu și dreptatea.

Porchères (infra Alpi), 9 Aprile 1883.

*De Barluc-Perussis.*

Éta responsulu reginei romane:

Lors vous me faits, Chevalier,  
Bien beau domaine!  
Jamais n'y pourrai m'ennuyer,  
Ni dans un soupir, regretter  
Mon sort de Reine!

De jolies fleurs me couronnez:  
De liens d'étoiles,  
De fils de vierge m'entourez:  
Mon preux, au soleil dérobez  
Traine royale!

Mon col a d'arc-en-ciel un jet  
De fleurs tremblantes;  
Pour serviteurs, chardonnerets;  
J'ai pour pages les feux-follets,  
Lueurs dansantes!

De hautes âmes, est ma cour  
Bien composée!  
De chansons, pour dames d'autour,  
De nobles preux, de troubadours,  
Suis entourée.

De claires pensées est mon char,  
Et, sous la voûte  
Du ciel, le mien domaine est l'art,  
Le beau, le devoir et je pars  
Et chante en route!

Mais lorsque dans vos prés, vos toits,  
Mon regard plonge,  
Je ressens soudain un effroi:  
Mon âme a voyagé sans moi  
Comme en un songe!

Mon royaume est trop grand, trop beau!  
Dans la nature.  
Perdre je ne suis qu'un oiseau  
Caché; mon faible chant ne vaut  
Qu'un doux murmure!

*Elisabeth.*

Amendoue poeziile acesteă fura ascultate și primite cu cele mai vii aplause. De altmintrea invetiat'a suverana fu invitată directu la solemnitatile societatei. Se scusă înse prin urmatoriulu telegramu:

D. Roque-Ferrier, secretariulu societatiei limbelor romane, Montpellier:

„Maiestatea Sa Regin'a Romaniei me înscarinédia a esprimá societatiei limbelor romane și Felibrigiloru profund'a sa regretare, că nu póte veni la Montpellier spre a asistá la celebrarea Jocurilor Florali din Linguadoc'a.“

*M. Obeanaru,*

primu secretariu alu legatiunei Romaniei pe lângă regele Italiei în Rom'a.

Urmă apoi cetirea diverselor raporturi asupr'a operelor intrate la concursu. Dintru acesteă aflamu, că premiulu celu dintâiu de cinci sute franci fu acordatu unui'a din cei mai renumiti filologi italieni, dn. Cannello, prof. la universitatea din Paduva. Premiulu de trei sute franci oferitu de orasiulu Montpellier, pentru celu mai bunu operatu limbisticu scrisu de unu filologu strainu, ilu câstigă Zeite de Vasconcellos, din Oporto (Portugali'a). L. J. Piat cancelariu la consulatulu francesu din Bassurat (Turci'a asiatică) obtinú asemenea doue medalii de argintu. Din relatiunea comisiunei pentru poeziile incurse aflamu érași, că fura prezentate o drama în cinci acte, doue comedii în cinci acte, o poema în diece canturi, unu sonetto, o colecțiune de fabule, în dialectulu provinciale. Patru poezii în dialectulu catalanu, o traducere francesă a unui fragmentu din frumós'a poema Allantida de Venguerie din Cataloni'a, și o poezie intitulată Latium. Acesteă din urma de și nu a fostu dupa programa, totusi giuriulu nu le a lasatu de o parte, ci a facutú se le amintésca raportorulu seu. „Latium“, dedicată Nestorului italianiloru filoromani „Vegezzi Ruscalla,“ e o poezia de rară energia, plină de spiritu patrioticu și entusiasmu pentru ideile unei uniri latine, ce le vedemu sustinute și propagate cu mare căldura de o multime de barbati generosi, a căroru înse implinire și realizare pentru necasurile presintelui, o lasă cu totii venitoriulu. Auctorulu ei este unu profesoru italianu din Constantinopole, dar voiesce se remana anonim.

Solemnitatea soc. limb. romane se continuă, ori mai bine se completă prin serbatori'a Felibrigiloru din Linguadoc'a, ce avú locu în diu'a urmatóre. Felibrigii au datin'a de ași tinea adunările generali și solemne în locuri pline de suveniru istorice, literare și poetice; ei convinu de comunu la umbr'a arboriloru, în gradini, pe tîrmii riuriloru seu pe ai mării. În datin'a asta noi aflamu o adevérată maiestria literară, ce nu se póte nega. Frumseti'a, instinctulu celu finu alu poeziei populare pentru că se se arêta așa cum este și se nu dispara îndată suvenirulu seu din ânim'a ascultatoriloru, trebue se se audia în comunicațiune directă cu lumea esterna, cu imprejurările în cari s'a nascutu și desvoltatu.

Intr'o gradina romantică se tinú și adunarea din anulul acesta în presentia aloru preste patru sute per-

sóne alese din inteligenti'a locale. Se formédia îndata presidiulu din siepte felibrigi si siepte dame si fãra nici-unu discursu prin simplele cuvinte provinciale: la sessilha es douberta — siedinti'a e deschisa. Dupa cãntarea unui imnu popularu, presedintele Laforgue intre aplause unanime pronunçiã unu discursu scurtu, dar interesante, din care ne place a reproduce ceea ce urmédia.

„Ati vediutu eri Dloru, la reuniunea solemnã a societatei Romane, Portugali'a, Spania si Itali'a aducëndu 'si fiacare piétr'a sa la edificiulu fratietatii latine.

„Dvóstra veti vedea astadi Romani'a, Macedo-Romani'a, Itali'a, Elveti'a romana, Proventi'a si Linguadoc'a uninduse tóte prin silintiele poetiloru loru la ceea ce noi putemu numi marea opera a Felibrigei si Montpellierului. Dara ele nu se unescu numai prin literatura si poesie, ci si prin surprindietorea impartasire a ramureloru de lauru\*) ce voru incununa pe invingatorii anului acestuia, culese de pe mormentulu celui mai mare poetu latinu, de pe sepulcrulu lui Virgiliu, care din inaltimea ingeniului seu de douedeci de ori seculariu, domnesce preste limb'a latina a lui Augustu, Constantinu si Traianu cá si preste celelalte idiomce ce s'au nascutu si intaritu la isvorulu seu limbisticu, preste aceste limbi ce in betran'a Europ'a, in ambele Americi si prin insulele Oceaniei compunu famili'a cea mai nobila si mai marétiã de limbi, ce au fostu vreodata pe sub sóre“.

„Unu triumfu si mai eclatante trebue se ne incante inimile in serbatorile de acum.

„Regin'a Romaniei încoronata de curëndu in persón'a traducatoriului provinciale a „Cugetariloru unei Regine“ de Carmen Sylva si a „Povestiloru Pelinesului“ a binevoitu a adresa Felibrigei despartimentului nostru (Maintenance) dameloru din Linguadoc'a si poetiloru nostri expresiunea parerei sale de reu, cá n'a potutu fi de façiã la serbatórea de eri si de astadi.

„Ea i-a maritu insemnatarea alaturandu-i si nisce versuri, despre cari celu mai mare dintre cei ce ne asculta — eu amu numitu pe Mistral — aru putea se dica cu mandria: „eu le-am facutu“.

Entusiasmulu escitatu in auditori prin cuvintele acestea se continuã si marí prin recitarea aloru doue poesii provinciali adresate de Felibrigi M. S. Reginei Elisabetha totu pe timpulu cându se aflã in Itali'a. Ne place a le reproduce pe amendoue insocindu-le de o traducere literaria pentru cei ce nu cunosc originalulu, pentru-cã se se védia càtu-i afinitatea si apropiarea intre limb'a nóstra si unulu din cele mai latite dialecte ale Galliei meridionali:

#### A Sa Magesta.

La Rèino Isabèu de Roumanio.

D'ounte vèn qu' adeja te sies vesti de flour  
O Printèms? D'ounte vèn que ta douço calour  
S'es, pus lèu qu' autrifès, espendido per laire?  
Comme vai que lau mesd'abrièu a pers, lau laire!

\*) Alude la laurii tramisi din Itali'a de domnulu Obdenaru pentru formarea coronei noiloru atleti latini din Linguadoc'a.

Li tresor embauma dou poulit mes de mai?  
Coume se fai peréu que l'artiste voulaire  
A roussignauleja mies e mai que jamai?  
Que la Prouvènço a vist-li vegue longamai!  
Sis enfant espeli tant d'èr resviscoulaire?

Se lou soulèn sourris dintre sa como d'or;  
Se la naturo ansin degaio si tresor  
De béuta, de parfum, de cant e d'armounio;  
S'enfestouli, lou front vira vers l'Italio,  
Li Felibre galoì per vous trobon en cor,  
Es que touti sabèn, Rèino de Roumanio,  
Qu' aquel urous païs vous velèn sus si bord,  
Le Prouvènço es-ti pas tamben vosto patrio?  
Venès, qu'a vosti pèd jitare n'osti cor! . . .

De unde vine — cum se intempla — cà asia de timpuriu te imbracasi cu flori. — O Primavéra? De unde vine cà dulcea ta caldura — S'a respanditu prin aeru mai linu decãtu altadata? — Cum se intempla cà Aprile furulu! A rapit comor'a imbalsamata a veselului Mai? — Cum se intempla cà privighitorea (paserea antista). — A cantatu mai bine si mai multu cá pãna acum? — Cà Proventi'a își vediã, si o de i-ar vedea timpu îndelungatu. — Copii sei cantandu versuri pline de viétiã?

Daca sórele suride din com'a sa de auru. Daca natur'a își imparte astu-feliu tesaurii sei. — De frumsetia, de parfumu, de cantece si de armonii. — Daca in modu serbatorescu cu fruntea întórsa spre Itali'a — Voiosii Felibrigi iti rimédia si canta Tie in coru. — Acésta-i pentru-cã noi scimu cu totii, o Regin'a Romaniei. — Cà placut'a asta tiéra te tñe pe malurile sale. — Proventi'a nu-i si ea patri'a T'a? Vino, cà noi ne vomu arunca ànimile la piciórele tale!

#### A Sa Magesta.

La Rèino Isabèu de Roumanio.

Dins noste azur lati, Rèino de Roumanio,  
Nosto grãcio divino e clarejo e s'esperd.  
O lugar matinié, que reviéndas l' esper,  
Tout vous bélo e de cants es uno letanio.

Es uno letanio esvartant lau desrèi  
Que pourrié soubreja sus vosto tésto blouso,  
Un regisclè de vers que n'en sara jalouso  
La courouno qu' au front vous a mes voste Rèi.

Avès courouno d'or, e franc de vitupèri  
Lou Felibrige ami, qu' esmou vosto beuta,  
O Rèino roumanesco, a gau de vous canta,  
Vous que sus noste cor foses tant bèn empèri!

Segu, segnourejos e lou sort vous surris.  
Los estellos avien predi voste reinage.  
L'Emperi dau Sourel que veira lou jouine age,  
O Rèino, voudrias pas n'èstre l'Emperairis?

In azurulu nostru latinu (pe ceriulu nostru latinu) o Regina Romaniei. — Grati'a ta divina isi respandesce lucirea sa. — O lucéferu matinale ce inviesi speranti'a nóstra. — Totulu tie iti suride si-ti formédia o litanie de canturi pentru noi.

Acésta-i o litanie de versuri ce departédia jalea. Ce ar putea se ajunga preste capulu teu celu nobilu. Unu completu poeticu in stare de a face jalusa. Corón'a ce Regele teu ti-a pus'o pe frunte.

Tu ai corón'a de auru, pentru aceea, fara nici-o indoiala, Felibrigiulu amicu, incantatu de frumseti'a ta. O regin'a Romaniei, i plinu de bucurie cà-ti canta tie. Tie ce dejá domnesci preste ânimile nóstre.

De buna séma tu domnesci si sórtea 'ti suride. Stelele predisera regatulu teu. Imperiulu Sorelui ce 'lu voru vedea nepotii nostri. O Regina nu ai voi se i fi tu imperatésa?\*

Dupa datin'a felibrigiloru amendoue adresele acestea fura subsemnate de siepte membri.

Presiedintele róga apoi pe d. Westphal-Castelnau, in acarui villa era adunarea, se binevoiésca a ceti respunsulu junei regine trimisu Felibrigiloru. Elu suna in originalulu francesu:

Ah! si j' étais neige légère,  
Neige en flocon,  
Et si j' étais de la lumière  
Un fin rayon,  
Si, parmi tant de fortes brises,  
J' étais zephyr,  
Et, des insaisissables brises,  
Rien qu' un soupir,  
Ou, dans les chansons infinies,  
Un son puissant,  
Dans les profondes symphonies,  
Un petit chant,  
Plus prompte que soleil, ondée  
Chez vous serais,  
Tel que doux flocons, ma pensée,  
Vous la dirais.  
Et me ferais lors écolière  
Du doux parler  
Mes troubadurs, et serais fière  
De vous chanter.  
Sceptres ni coronas royales  
A moi ne faut,  
Contente aus chansons provençales  
De faire écho!

*Elisabeth.*

Sigmaringen, 25 Avril 1883.

Pe lângă acestea Maiestatea Sa mai adresă prin dam'a sa de onóre dóm'n'a Olg'a Maurojeny o epistola fórte magulitóre dlui F. Castets, prin care multiamesc societatei atátu pentru titlulu de membru onorariu ce ilu oferi, càtu si pentru mai multe opere filologice, publicate la Montpellier sub auspiciile sale, pe care opere le trimise si reginei.

D. H. Guilibert citeste raportulu asupra lucrariiloru trimise in anulu curentu la Jocurile Florali ale Felibrigiloru. „Fiindu-cà noi suntemu fii Imperiului Sorelui,\*)

\*) Imperiulu Sorelui L'Empire du Soleil, insemnéda in lucrarile poetiloru din Franci'a meridionale si din Spani'a conceptulu confederatiunei literarie a popóraloru neolatine.

cum óre s'aru putea intemplá, cá fiecare din noi se nu aiba o stea conducátore, o flacara ce se'i conduca pasii sei si se'i arate încàtrau se se indreptedie?

Aceasta-i semnulu rassei latine; limbile sorori concucre din resputeri la unirea ânimeloru si cugeteloru si facu se stralucésca inaintea tutóroru simbolulu unirei popóraloru care vorbesc atari idiome si alu triumfulu opereloru spiritului.

Cine aru putea se mai dubitedie despre acésta in faci'a unei adunari asia de solemne, si mai virtosu in faci'a bucatiloru trimise la concursulu jocuriloru florali din Linguadoc'a?

Intra apoi in cestiune si amintesce, cà de óre-ce prim'a ramura a laurului era rezervata celei mai bune traducerii in vreunulu din dialectele felibrige a unui opuscrisu romanesce sau de unu romanu de contínuu istoricu, literariu ori scientificu, juriulu destinà traducatoriului op. Cugetarile unei Regine urmate de Pisculu Jalomitiei si de Puiul, tóte de Carmen Sylva. Daca nu amu sci dejá cu totii, adauge densulu, cà numele acesta poeticu e velulu sub care se ascunde regin'a junelui si valorosulu poporu romanu, noi amu putea spune admiratiunea si surprindera cea mai mare ce a produsu-o cartea acésta pentru inaltimea, naturalulu si simplicitatea remarcabile a cugetariiloru cuprinse in trins'a.

Urmédia o scurta dare de séma despre fiecare din operele amintite, unde éta ce dice asupra Puiului: Dar' legend'a Puiului? Nu este óre imaginea vigorósei nóstre sorori primogenite asia de frumóse cu limb'a sa atátu de dulce si cugetarile sale de focu? Noi o salutamu in brilant'a sa desvoltare in faci'a Europei ce-i admira si dens'a triumfulu indepedentiei si nationalitateri sale!

Alta ramura se dete traducatoriului Sergentului Lantiului din Siberi'a si Legendei Margaritariului — tóte de poetulu Latinitatei V. Alexandri.

A mai coronatu giuriulu intre altele si o versiune a poesiiloru poporale provinciale Magali, Galant si Reinod facuta in dialectulu macedo-romanu de directorulu scólei romanesce din Constantinopolu, dlu Tascu Iiescu, carele mai inainte traduse, ori mai bine compuse dupa poesi'a populara linguadocena L'Escriveta, A scaparea ali Dincea in versuri macedo-romane\*); éra acum scimu cà lucra la unu dictionariu macedo-romanu, romanu si francesu.

Raportulu isi continuà apoi relatiunea sa asupra mai multoru altoru poesii intrate la concursu, intre cari si o traducere italiana a Cantecului gintei latine.

Terminandu-se siedinti'a, membrii ei se despartira pentru a se reuni sér'a la banchetulu datu pentru o suta de persóne. Am fi lasatu bucurosu amintirea acestui epilogu comunu alu tutóroru adunariloru si congresuri-

\*) Vedi: L'Escriveta poésie populaire languedocienne, traduite en dialecte macédo-romain par Tascu Iiescu de Crusiov'a (Macedonia). Editiunea a dou'a reveduta, coresa si inmultita cu note filologice. — Montpellier 1882.

loru din dilele noastre, dacă nu ne-ar fi indemnatu érași caldurosulu toastu ținutu pentru Regin'a României de presedintele Felibrigiloru și alu banchetului, salutat și onoratu de cei presenti prin sculare.

E bine! Domniloru și dómneloru, aflându-ne noi aici în una adunare poetică, permiteți 'mi a crede, că datorinți'a presintelui Felibrigiloru Linguadoc'a, e de a ridicá unu singuru toastu, unu toastu pentru Carmen Sylva, carea prin opurele sale, prin viéti'a sa și prin nestins'a sa caritate a știutu se arate, că este o asia de buna regina că și literată, o asia de buna franceză cu ànim'a și cu limb'a că și Română de simțieminte, de idioma și de înalt'a demnitate regéscă. Ve propunu deci domniloru, se ve sculati cu mine în onórea acestei Regine etc.

Era mai cătra fine, cându se adressà Maj. Sale unu telegramu de multiamita pentru versurile și epistol'a trimisa în numele seu presintelui societății limbiloru române:

Majestății Sale Reginei României, Neuwied.

„Societatea limbiloru Române și Felibrigiloru depunu cu totu respectulu la picioréle M.-Vóstre multiamirile și omagie le loru“.

La care Majest. Sa răspunde după câteva óre:

Felibrigiloru în Montpellier.

„Placutul Dvóstre salutu a venit se me manganie pentru absentia mea forțiată, că și o bóre recoroasă și parfumată de primavéra.

*Elisabeth.*“

Acestea sunt lucrările române încoronate la Montpellier în anul acesta; acestea sunt simpaticele apretieri făcute în fața fratiloru franceși, în fața latinismului, limbii și poporului român: de aceeași tenóre este și cordial'a și sincer'a noastră salutare ce o trimetemu societății limbiloru române din Montpellier.

Tivoli-Italia, 1883.

Romanus.

### Cultur'a viiloru, dieciuel'a și phylloxer'a.

Se spune în istoria țerei noastre, că odinioară, înainte cu mai bine de ani două mii a fostu unu rege în această țiera, care a silitu pe locuitori că se exterminé tóte viile de pre mosiile lor, pentru că se nu mai póta stórce și bé vinu de struguri. Se vede că acei locuitori aborigini, autochtoni ai Daciei s'au fostu datu fórt tare betiei, de unde au urmatu escesse nenumerate, furturi și omoruri; pe lângă acestea ómenii betivi aveau viétia multu mai scurta decâtu cei ce traiau regulatu, cari ajungeau la etate dela 80 până la 120 de ani. Vinarsulu în vechime nu érá cunoscutu de locu și că beutura betivă și otrăvitóre latită la popóra întregi e cunoscutu abia de vre-o 150 de ani. Berea érá cunoscută numai la popórele germane, la altele despretiuită.

Pe timpul Daciloru și alu Romaniloru vinulu érași venise în usu, viti'a de via începuse a se cultivá din nou, de și în mai puțina întindere decâtu în periodulu

ântăiu alu betiiloru. În lungulu periodu alu migrațiunei barbariloru nu se știe câtu erau ómenii de betivi, cetimiu înse că la curtea de lemn alu lui Atila se faceau ospetie și betii mari. De cându au venit ungerii în Pannonia, calugarii italieni și cei germani din țerile renane au propagatu pe lângă alte ramuri ale agriculturii, și cultur'a viiloru, érá maghiariloru le a placutu fórt tare vinulu întocm'a că și astăzi. Érá deci lucru naturalu, că cultur'a viiloru se înaintedie totu mai tare în cursulu vécuriloru până ce a petrunsu și în unele regiuni mai muntoșe și friguroșe, unde strugurii ajungu mai greu să se cóca bine și vinulu se face mai acru. Că de ani douăzeci încóce cultur'a viiloru înaintase că niciodată, mai alesu în unele proprietati mai mari; se aflara apoi speculanti destepti, cari s'au încercatu a deschide vinuriloru noastre cultivate mai bine, piatie în țeri străine și a trage de acolo sume de bani în patria noastră.

Pre cându ti se părea, că această ramură a economiei ia cu încetulu unu aventu mai mare, locuitorii se pomenira cu legea rescumparării dieciueliloru pentru vii, prin care satenii fuseră obligati a'si rescumperá dela fostii domni feudali din nou dreptulu de proprietate la viile pe care le avuseră ab antiquo. Acelea dieciueli capitalisate cu sume de milioane avura de resultatu în mai multe ținuturi că și celu din vécurile Agathirsiloru, adică exterminarea viiloru. De nenumerate-ori s'a vorbitu în adunari și în diarie despre această lovitură a economiei viiloru, despre acea phylloxera financiară aruncată pe viile sateniloru că se le devastedie. Câte o comună că vai de ea, pe lângă ce este încarcată cu tóte celelalte impositie directe și indirecte, mai are se plătescă la fostii domni înca și că rescumpararea dieciuelei dela 7 mii până la 10 și 20 mii florini capitalu, adică atât'a câtu nu facu viile cu totu terenulu pe care sunt sadite și nu voru face niciodată, ori cine le va cultivá. Facutu-s'a vorba despre această mare calamitate aruncată în spinarea locuitoriloru chiaru și în anul trecut în diet'a Ungariei, s'a recunoscutu că restantiele aceluor dieciueli sunt enorme și ruin'a mai multoru locuitori este sigură, cauzată prin executiuni.

Se vede că înainte cu câteva ani, cându phylloxer'a veni mai întâiu din Franța și Ungaria și de acolo prin Salagi până în comitatulu Clusului în Transilvania, nu aflase nimicu despre legea dieciuelei viiloru, căci de ar fi aflatu, dóra nici nu ar fi venit în acestea țeri. Ea înse a începutu a devastá din vii în Ungaria; încependu dela 1875 și până în anul 1880 ajunse la Salagi. Atunci onor. domnu Andreiu Cosm'a dete alarmu în adunarea generală a Asociatiunei transilvane ținută la Turd'a; disertatiunea sa viguroasă curéndu fu publicată în organulu Asociatiunei „Transilvania“, se și reflectă la probele conservate în spirtu, care se țin până astăzi în cancelari'a Asociatiunei la Sibiu, spre vedere și studiare pentru totu economii de vii, căroru le pasa de economi'a lor.

Între acestea ministeriulu ungurescu, celu de resortu nu a pregetatu a luá tóte măsurile possibili pentru exter-



minarea pyloxerei, de si cu puțin rezultat, pentru-că reulu s'a latitu in proportiuni infricosiate, precumu se pôte vedé între altele din urmatóarele informatiuni oficióse publicate in capital'a Ungariei.\*)

Cele de àntài urme de phylloxera s'au aratatu mai àntàiu la Panciov'a si in unele locuri din Croati'a. Pe atunci s'au luat unele mesuri de aperare, dara nu ni se spune nicairi cumu se voru fi executatu acelea. Atàt'a se scie, cà comissiunea delegata pentru estermnarea phylloxerei in tómn'a anului 1881 a datu ordinu de taiarea vitieloru infectate in viile dela vre-o siepte comune in Ungari'a inferióra, anume, la St.-Andrei, St.-Giorgiu, Zombor, Kenese, Hajmáskér, Aitonya, Kis-Készi, apoi tocm'a susu pe la Casovi'a in vre-o doue locuri.

In loculu vitieloru scóse s'au adusu altele din Americ'a de acelea, care nu suferé niciodata de phylloxera. S'au aplicatu tóte mesurile luate in Franci'a, s'au trasu si carantine severe. In 1881 s'au facutu visitatiuni oficióse de vii la multime de comune, pe unu teritoriu de 90,755 jugere (pogóne). Intr'aceea phylloxer'a s'a latitu totu mai tare asia, cà in a. 1882 s'a mai desco-peritu si in viile dela Bud'a si multime de comune din comitatele Pest'a, Neograd, Hont, Vesprenu, Borsod, Torn'a, Strigonu si apoi tocma in Salagiu, Torontal, Temesiu, Clusiu.

In acea stare desperata se alese o comissiune noua (enqúete), care se adunase pe 17 Dec. 1882 compusa din vre-o 32 de barbati competenti in materia. Multime de mesuri s'au discutat in acea comissiune; intr'aceea devastatiunile viiloru prin phylloxera s'au latitu si mai tare in tiéra.

Vorbindu preste totu, conditiunile in care lucrédia in dilele nóstre proprietarii de vii, mai nicairi nu sunt de pismuitu in acésta tiéra. Abstractiune facèndu dela blastemat'a phylloxera, din câte 4—5 ani abia unulu se întempla cá se dea vinatie bune si multe; atunci inse mustulu este eftinu de batjocura. Intr'aceea fabricele mari de spirtu se multiescu pe fia-care anu si nu exageramu nici noi nici altii cându dicemu, cà si pâna acumu se cunosc in generatiunea tinera urmarile funeste ale betiei de vinarsu heredite din partea parintiloru. Intrebati inse pe medicii psichiatrii, ce insemnédia conceptiunea (zemislirea) de feti in momentele bētiei. Vinuriloru mai face concurentia mare si berea, càci si berariile se multiescu fôrte tare; dara incai beti'a de bere vine multu mai târdiu, càci trebue se bea cinev'a fôrte multa liurca de acea apa amara pâna se cadia de ea pe spate; atàt'a numai cà berea face si pe romanu mai domolu, mai némtiu in temperamentu. Dara si berea este espusa la dese falsificari, din care unele sunt nu numai scârbóse, dara si periculóse.

Tóte acestea fia dise mai multu numai spre a trage si mai multu atentiunea cultivatoriloru de vii asupr'a conditiuniloru între care se afla acestu ramu alu agriculturiei.

B.

## Cultur'a viiloru si a vermiloru de metase in Romani'a in 1882\*)

(Pentru economi).

Dilele trecute ministeriulu de interne a publicatu o statistica asupr'a culturiei viiloru si a vermiloru de metasa in Romani'a pe anulu 1882. Cestiunea fiindu de o mare insemnatare pentru productiunea tierei nóstre, ne propunemu a face mai târdiu unu studiu mai amenuntitu asupr'a lucrarei oficiale. Pâna atunci inse ne marginimu a estrage din ea câte-va date mai insemnate.

Asia d. e. in tablourile despre productiunea viiloru se vede, cà in tóta tiér'a, numerulu pogóneloru cultivate se ridica la sum'a de 231,788. Judetiele in care acésta cultura e mai insemnata, sunt in ordinea importan-tiei loru :

Prahov'a	cu 29,165	pogóne.
Dolj . . . . .	24,163	"
Mehedinti . . . . .	18,141	"
Buzeu . . . . .	17,987	"
Putn'a . . . . .	15,778	"
Rîmnicu-Saratu . . . . .	12,738	"
Romanati . . . . .	11,899	"
Vâlcea . . . . .	11,345	"
Iasi . . . . .	10,292	"

Apoi urmédia cu mai puțin de 10 mii, judetiele Vlasca, Teleormanu, Gorju, Ilfovu, Tecuciu, Falcu, Bacau, Covurluiu, Tutov'a, Oltu, Tulcea, Vasluiu, Dimboviti'a, Muscelu, Ialomiti'a, Constanti'a, Botosiani si in fine cu o cifra mai mica de câtu o mie, judetiele Romanu, Argesiu, Brail'a, Suceav'a, Dorohoiu si in cele din urma Némtiu, care cultivéza numai 122 de pogóne de vie.

Luându acum'a cantitatea de vinu ce o dau aceste vii, gasimu urmatóarele date mai insemnate :

Judetie	Prod. ordinaria	Prod. in 1882
Putn'a . . . . .	1,023,307	vedre 1,156,918
Prahov'a . . . . .	1,016,280	" 631,533
Rîmnicu-Saratu . . . . .	1,010,730	" 1,016,613

Celelalte judetie sunt reprezentate prin cifre aprópe proportionale cu numerulu pogóneloru ce cultiva. E de observatu inse cà in anulu 1882, productiunea totala a scadiutu fôrte multu. De unde de ordinaru ea se suie la 11,101,841 vedre, in acelu anu de abia a ajunsu la cifr'a de 9,801,829 vedre, prin urmare o scaderé de 1,300,012 vedre si acésta scaderé se resimte mai cu séma, cumu s'a pututu vedea mai susu, in judetiulu Prahov'a, care de abia a pututu produce 621,533 vedre. Alte judetie inse au avutu fericirea de a'si vedea productiunea crescèndu si la unele chiar intr'unu modu fôrte simtitoru : astu-felu este Argesiulu, care dela productiunea

\*) Acei ce cunosc marile calamitati la care sunt supusi proprietarii de vii in Ungari'a si Transilvani'a, cumu si acei ce scúu câtu e de parasita la noi cultur'a de metasa, ne voru lua in nume de bine comunicarea acestoru date statistice din tiér'a vecina.

Red. Tr.

\*) Vedi pe largu in „Nemzet“ Nr. 273 din 5 Oct. a. c.

ordinara de 5,093 vedre pe anu, in 1882 se vede trecutu in tabloulu oficialu cu 30,528 vedre.

Trecèndu acum'a la cultur'a vermiloru de metasa totu in 1882, aceeași lucrare statistica ne arata, că celu mai mare numeru de duzi (57,651) se gasesce in Teleormanu, apoi in ordine descrescènda, in Ilfov, Romanati, Vlasc'a, Dimboviti'a, Dolju, Prahov'a, Vâlcea etc. Cele mai puçinu reprezentate sunt judetiile Némtiu (63 duzi), Dorohoiu (42) si Botosiani (17), ér Sucév'a n'are nici unulu. Cá productiune de gogosi, borangicu si semintie, gasimu in totalu.

Gogosi		Borangicu*)		Semintie	
Oca.	dram.	Oca.	dram.	Oca.	dram.
81,508.	42	12,768	119	801	109.

Cea mai mare cantitate de borangicu se fabricèza in Teleormanu, care da 1.781 oca si 34 dramuri. Apol vinu Ilfovulu, Prahov'a, Dimboviti'a, Vlasc'a scl. In Botosiani si Sucév'a nu se ocupa nimeni cu asemenea cultura.

## Orasiulu si Castelulu Sinai'a.

Sunt aprópe doue sute de ani, de cându o familia boierésca de rangu inaltu in fug'a sa de scapare pintre muntii si codrii selbatici din asia numit'a Vale a Prahovei, intru o nópte intunecósa a masu sub arborii de pre loculu unde se afla astadi monastirea Sinai'a. Atunci capulu familiei a pusu votu càtra Ddieu, cà daca 'lu va scapá cu viétia din acea góna cumplita, pe loculu unde a statu in acea nópte ascunsu pàna a nu ajunge in tiér'a vecina la Brasiovu, va inaltia o monastire. Asia s'a si intemplat. Monastirea dotata bine a servitu in totu timpulu de adapostu nu numai la calugari, ci la toti caletorii càti nu cutediau se'si continue drumulu in capu de nópte si in timpuri grele din caus'a prea multeloru hotii, precumu si in casuri de invasiuni turcesci cu totulu neasteptate, cându dela Silistri'a cându dela Vidinu. In dilele nóstre, adeca pàna pe la 1860 numerulu calugariloru in Sinai'a erá pàna la optudieci. Dela regulare incóce acelu numeru a totu scadiutu prin mórté si prin stramutare la alte monastiri. Dupa-ce Carolu I. aflà o mare placere la acelu locu si in acea regiune a muntiloru Buceci, isi cumparà si Mari'a Sa unu munte totu acolo, facù si unu schimbu cu Efori'a spitaleloru; dupa aceea se aflà cu cale cá Sinai'a se fia destinata pentru o resiedintia de véra, éra mai la vale sub delu sè se infintiedie unu orasiu, cu atát'a mai virtosu, cà pe tóta distanti'a càtu tîne din Predealu doue poste mari pàna la comun'a Comarnicu nu erá nici macaru unu satuletiu mai compactu, decátu numai grupe de câte 4—5 case, sau si numai câte un'a sau doue in tóta distanti'a aceea. S'a disu si s'a facutu.

\*) Borangicu cuventu turc. insémna metasa cruda, asia cum ese depanata de pre gogosi (coconi). Dudu arbustu, la care noi in Ardealu fi dicemu fragariu. 1 oca face 2¼, libre de Vien'a. Red. Tr.

Intr'aceea regele si regin'a decisera inca pre cându tiér'a erá numai principatu, se-si faca in aceeași regiune o locuintia propria, dara demna de unu suveranu. S'a facutu si acést'a. Cá vecini càtu si cá amatori de documente istorice aflamu de bine a inregistrá si la loculu acest'a documentele relative la acelu castelu si solemnitatea intrarei intrensulu, asia precumu le aflamu descrise in „Monitorulu oficiale“ alu Romaniei Nr. 139 din 28 Sept. (10 Octobre) 1883. Acea descriptiune suna asia:

Dumineca, 25 Septembre curentu, avù locu inaugurarea castelului Regalu dela Sinai'a.

La órele 9 diminéti'a, MM. LL. Regele si Regin'a, incungiurati de Casele Loru, au asistatu la Sànt'a liturgie ce s'a oficiatu de càtra P. S. S. Vicariulu metropoliiei capitalei, precumu si mai multe notabilitati si toti oficerii garnisónei.

La órele 11½ o companie cu drapelu din batalionulu 4 de vèntatori si music'a se duse la Castelu, cá garda de onóre, si ocupà posturile destinate.

La órele 12½ avù locu, in curtea de onóre a Castelului, frumosu împodobita cu girlande de flori si verdétia, sfintirea apei, ce s'a oficiatu de càtra I. P. S. S. Mitropolitulu Primatu, asistatu de Vicarulu seu si incungiuratu de clerulu si monachii monastirei Sinaia, in asistenti'a Maiestatiloru Loru, a domniloru ministrii, presiedinti ai Senatului, Camerei si inalteloru curti de casatie si compturi, principe Gr. M. Sturdza, V. Alexandri, efori ai spitaleloru civile, generalii comandanti ai corpulu II de armata si ai divisiei 4 de infanterie, prefectu al Capitalei, prefectu al judetiului Prahov'a, presiedinte alu consiliului judetiului Prahov'a, primariu alu comunei Sinai'a, oficeri ai garnisónei si a unui numerosu publicu.

In momentul cându I. P. S. S. Mitropolitulu Primatu a inceputu rugaciunea si a rostitu: „Sàntu esti Dumnedieulu nostru,“ trup'a s'a descoperitu si music'a a intonatu rug'a. Atunci trei salve date de pe dealulu din faci'a locuintiei regale de càtra o companie a batalionulu de vèntatori, anuntiau inceperea servitiului divinu, in totu timpulu càruia corulu mitropolitanu càntà.

Dupa sàntirea apei, a urmatu unu Te-Deum si, pe cându trup'a presentá armele, music'a cànta imnulu nationalu; ér pe turnulu celu mare al Castelului se ridicá drapelulu nationalu, care fu asemenea salutat u prin intreite salve, date totu de pe dealulu din faci'a locuintiei Regale.

Dupa acést'a, generalulu Cretieanu, siefulu Casei militare, in audiulu tuturoru, dete citire urmatorului documentu, ce are a se pastrá in amintirea intrarei Regelui si Reginei in acést'a locuintia:

**Eu, Carolu I, Domnu si Rege cu Elisavet'a Regin'a,**  
*dupa o silintia neobosita de doi ani, in lupta cu unu tèremu nestatornicu, strabatutu de isvóre, isbutit-am a pune, la pólele Bucegiului, temel'i'a acestei cladiri, in anulu màntuirei 1875, ér alu Domnirii Nóstre alu IX-lea.*

*Zidirea s'a opritu pe timpulu resboiului pentru neatàrnarea Romaniei.*



*Intrat-amu in acésta casa a Nóntra in anulú màntuirei 1883, ér alu Dòmniei Nónstre alu XVII-lea; datu-i-amu nume:*

„Castelulu Pelesiului“.

Apoi documentulu, frumosu scrisu pe pergamentu de insasi màn'a Reginei, a fostu subscrisu de MM. LL. Regele si Regin'a, de I. P. S. S. Mitropolitulu Primatu si de toti fruntasii tierei, ce erau de făcia la acésta serbare, cari, pe mesura ce subscrieau, priméu din màn'a Regelui medalí'a comemorativa a inaugurarei Castelului.

Dupa acést'a, Maiestatile Loru, însoçite de I. P. S. S. Mitropolitulu Primatu, trecura pe dinaintea gardei de onóre, pe care Inaltu Prea Sânti'a Sa o stropi cu apa sânta. In acestu momentu music'a cântá imnulu nationalu, ér trup'a primea pe Suverani cu urale calduróse.

In urma, Maiestatile Loru ajungu la pórt'a cea mare a intrarei de onóre, pe alu carei frontispiciu era scrisu in flori cuvèntulu *Salve*. Domnu Martin Stoehr, sculptorulu Curtiei si dirigèntulu acestei constructiuni Regale, a presintatu pe o perina de catifea chei'a cea mare dela intrarea de onóre, pe care luând'o Regele deschide usi'a si face intrarea solemnă in Castelulu Pelesiului, in midioloculu aclamatiuniloru celoru mai frenetice ale întregèi asistentie însoçite de imnulu nationalu.

Maiestatile Loru, urcându-se pe scar'a cea mare, Isi continua mersulu in procesiune cu tóta asistenti'a; ér I. P. S. S. Mitropolitulu Primatu, pe mesura ce se strabateau salile coridórele, coridórele si tóte camerile, le stropiá cu sânt'a aiasma, dupa cerintiele religiunei.

La órele 1½ o cina marétia fu servita in sal'a cea mare de màncare a Castelului, la care au luat parte 50 de invitati.

In cursulu prândiului, cându s'a servitu vinulu de Cotnari, Dealulu-Mare si Dragasiani, oferitu Maiestatiloru Loru de Societatea cooperativa, Regele, ridicandu paharulu a rostitu cu voce plina si resunátóre urmatórele cuvinte :

„Amu claditu acestu castelu ca unu semnu trainicu „cà dinasti'a, alésa liberu de natiune, este adàncu inradacinata in asta frumósa Tiéra si ca resplatinu dragostea poporului Nostru cu increderea nemarginita care „avemu in viitorulu scumpei Nónstre Patrie. Implinescu „dar o datorie sacra, o vie dorintia, ridicându cu vinu „romanescu, in acésta casa a Nóntra, celu àntàiu paharu in onorulu si pentru fericirea Romaniei.

„Se traiésca drag'a Nóntra Tiéra!“

O puternica si nesfàrsita aclamare : Traiésca Regele ! Traiésca Regin'a ! a esitu din peptulu tuturor asistentiloru.

Apoi, presedintele Senatului, Principele D. Ghika, a adresatu Majestatii Sale urmatórele cuvinte :

Prin staruintia si barbatia ai ridicatu Romani'a in positi'a in care se afla astadi.

Totu prin aceste virtuti ai sciuntu se invingi marile greutati locale si ai inaltiatu, intre acesti munti grandiosi, acestu maretiu Castelu Regalu.

Fiindu convinsu cà exprimú simtimentulu tierei întregi, Iti dicu : Sire, se traiesci ani multi cu màndrie in midioloculu iubitului Teu poporu.

Se stapànesci si se locuiesci cu sanetate si inima buna acestu stralucitu Castelu, impartasindu fericirea cu August'a Ta Soçie, idealulu femeiei.

Se traiésca iubitului nostru Rege !

Se traiésca gratiós'a nóntra Regina !

Se traiésca scump'a nóntra Dinastie !

Dupa acést'a, domnu B. Alexandri cerú voia se ridice unu paharu, dupa cumu erá obiceiulu in vechime, si dise :

In timpii strabuniloru nostri, cându Dòmni si boerii mari ai tierei intrau in locuintie noue, poporulu se aduná de le facea urare cu aceste cuvinte :

Càte caramidi si grindí,

Atâte mariri si isbàndi !

Càtu nesipu in aste cladiri,

Atâte fericiri si straluciri !

Acésta urare stramosiésca o adresamu astadi Majestatiloru Vóstre in numele poporului romanu.

Se Ve ajute Dumnedieu a mai cladi multe alte monumente in tiéra, totu atátu de glorióse, totu atátu de frumóse cá acestu Palatu frumosu si feericu, ca basmele lui Pelesiu.

Bine-cuventarea ceriului si iubirea poporului fie vecinicii óspeti ai casei Vóstre !

In urma, domnu C. A. Rosetti, presedintele adunareii ridicându-se, între altele, dise :

„Majestatile Vóstre nu V'ati marginitu in a implánta in rerunchii pamentului Romanu adàncele temelii ale acestui Castelu, pentru a dovedi poporului legamintele cari Ve unescu cu densulu. Rege si Regina, V'ati legatu de natiune prin fapte glorióse si de iubire. Legamentulu poporului cu Suveranulu seu s'a cimentatu apoi atátu de tare la Plevn'a, prin sàngele vitejiloru nostri, in càtu nimicu astadi nu le va puté rupe.“

Terminându, a purtatu unu toastu in sanatatea Regelui si a Reginei.

Asemenea I. P. S. S. Mitropolitulu Primatu, in numele clerului, si domnu generalu Cernatu, in numele armatei, au adresatu Maiestatiloru Loru urari de fericire si marire, la cari Regele multiamesce cu caldura si totu odata adreséza eforiloru spitaleloru civile Inaltele Sale multiamiri, pentru ospitalitatea ce au gasitu in monastirea Sinai'a in decursu de 10 ani si cà petrecerea Loru acolo va fi pentru totudéun'a o amintire placuta pentru Rege si Regina.

Dupa acést'a, Majestatile Loru parasescu sal'a de mancare urmate de toti invitatii; mergu in salonulu celu mare alu Castelului, unde, in totu timpulu, Regele si Regin'a, cu obiceiuit'a afabilitate ce 'I caracteriza, au bine-voitu a convorbi cu fie-care in parte, multiamindu-le pentru caldurósele urari ce necontentu Li se aducea.

Invitatii au visitatu in detaliu castelulu si la fie-care momentu exprimau admiratiunea loru pentru acestu locasiu, unde a presidatu atát'a gustu si in care, la ori-ce pasu, se întâlnece o opera de arta, ceea-ce face ca Castelulu, in întregulu seu, se fie o încàntátóre resiedintia.

Cu tóte ca timpulu era ploiosu, totusi o numerósa populatiune venise din Bucuresci si din satele vecine spre a lua parte la acésta serbatóre, ceea-ce contribuia se faca solemnitatea mai marétia, salutându cu dragoste de repetite ori intrarea Augustei Parechi in cas'a Loru.

La órele 5, óspetii fura invitati a luá céiulu, dupa care urându dile lungi si fericite Augustiloru Proprietari, in cas'a caror'a au petrecutu o di atátu de incântatóre, isi luara diu'a buna spre a se întórce in Capitala.

Pána in momentul cându Regele si Regin'a S'au retrasu in apartamentele Loru, veseli'a cea mai mare a domnitu, si cu dreptu cuventu; fiindu-cà acolo unde in anulu 1875 erá pustiulu si selbaticulu, numai prin vointia in anulu 1883 se inaugurá unu maretiu Castelu si se implânta civilisatiunea.

In aceeași di, dupa sfársirea ceremoniei, sosindu la Sinai'a, cu expresulu Orientului, unu mare numeru de persóne distinse ale Europei, intre cari publicisti si ingineri, MM. LL. Regele si Regin'a au binevoitu a 'i admite in a Loru presentia si apoi au fostu invitati a visitá Castelulu.

## Din bugetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu pe anulu 1884.\*)

### I. Fondulu Asociatiunei.

Tacse dela membrii Asociatiunei . . . . .	1900 fl. — cr.		
Tacse dela membrii ajutatorí, oferte, legatete etc. . . . .	50 fl. — cr.		
Obligatiuni de lot. ex 1860 cap. fl. 800.—	32 " — "		
" de statu unificate rent'a in papiru, capit. . . . .	fl. 3350.—	140 " 70 "	
Obligatiuni de statu unificate rent'a in argintu cap. . . . .	fl. 6300.—	264 " 60 "	
Obligatiuni urbariali trans. cap. " 11182.50	519 " 98 "		
" urbariali ung. cap. " 1785.—	83 " — "		
" urbariali bucovinene capit. . . . .	" 1050.—	47 " 24 "	
Proprietati de drumulu feratu trans. I. cap. . . . .	" 5200.—	256 " 96 "	
Actii de drumulu feratu transilvanu I. capit. . . . .	" 400.—	19 " 88 "	
Scrisuri fonciari de ale „Albinei“ capit. . . . .	" 8900.—	534 " — "	
Actii de ale „Albinei“ cap. . . . .	" 900.—	90 " — "	
Actii de ale „Transilvaniei“ cap. " 4900.—	264 " 60 "		
Interese dupa capitale elocate in cass'a de pastrare . . . . .	" 1365.72	70 " — "	

\*) La adunarea generala tinuta in Augustu a. c. la Brasiovu s'au impartitu intre membrii presentu si intre alti óspeti vre-o 300 de exemplarie din proiectulu de budgetu redactatu de cátra comitetulu Asociatiunei; același inse a remasu necunoscutu maioritatiei membriloru cari n'au potutu lua parte la acea adunare frumósa. Modulu impartirei venituriloru ilu cunoscu dd-nii membrii din actele acelei adunari publicate tóte in Nrui 17—18 pe lun'a Septembre. Ne tinemu de a nóstra datoriinta a inregistrá in acestu organu alu Asociatiunei inca si fondurile diverse cáte se afla in administratiunea comitetulu seu, impreuna cu modulu cumu sunt aceleasi elocate. Red. Tr.

Chiri'a dela cass'a Asociatiunii . . . . .	2156 " — "		
a) in fondulu Academiei . . . . .	205 " 01 "		
b) din fundatiunea anonima „Doboca“ . . . . .	11 " 09 "		
c) " " Radu M. Riurianu . . . . .	6 " 75 "		
d) " " stud. † E. Dionisiu Basiota . . . . .	5 " 20 "		
e) " " Galliana . . . . .	13 " 60 "		
f) " " anonima (Brasiovu) . . . . .	3 " 24 "		
g) " " Tofaléna . . . . .	14 " 17 "		
h) " " Marinovicu . . . . .	25 " 09 "		
l) Deposit. despartimentulu XVII (S. Reghin) . . . . .	1 " 95 "		
m) Deposit. Siomcut'a mare . . . . .	— " 40 "		
Pentru diplome . . . . .	20 " — "		
Prenumeratiune la fóia . . . . .	10 " — "		
Replatire de imprumuturi . . . . .	20 " — "		
<b>Suma . . . . .</b>	<b>6714 fl. 86 cr.</b>		

### II. Fondulu Academiei.

a) Obligatiuni urbariale transilvane capit. . . . .	fl. 9030.—	419 fl. 90 cr.	
b) Obligatiuni de statu unificate capit. . . . .	" 1900.—	79 " 80 "	
c) Actii de ale „Trans.“ capit. " 1200.—		64 " 80 "	
d) Actii de ale „Albinei“ capit. " 300.—		30 " — "	
e) Scrisuri fonciari de ale Albinei capit. . . . .	" 6800.—	408 " — "	
Interese si Capitalu din cassa de pastrare capit. . . . .	" 1271.61	63 " 75 "	
<b>Suma . . . . .</b>	<b>1066 fl. 25 cr.</b>		

### III. Fundatiunea Marinovicu s.

a) Obligatiuni urbariale trans. si ungur. capit. . . . .	fl. 1417.50	65 fl. 91 cr.	
b) Obligatiuni de statu unificate cap. " 1000.—		42 " — "	
Interese din cass'a de pastrare capit. " 140.80		7 " 04 cr.	
<b>Suma . . . . .</b>	<b>114 fl. 95 cr.</b>		

### IV. Fundatiunea anonima „Doboca“.

Scrisuri fonciari de ale „Albinei“ cap. fl. 1000.—	60 fl. — cr.		
Interese din cass'a de pastrare cap. " 109.68	5 " 48 "		
<b>Suma . . . . .</b>	<b>65 fl. 48 cr.</b>		

### V. Fundatiunea Radu M. Riurianu.

Scrisuri fonciari de ale „Albinei“ cap. fl. 500.—	30 fl. — cr.		
Interese din cass'a de pastrare cap. " 35.—	01 " 75 "		
<b>Suma . . . . .</b>	<b>31 fl. 75 cr.</b>		

### VI. Fundatiunea stud. † de a V clasa gimnasiala Em. Dionisiu Basiota Motiu Dembulu din Abrudu.

Interese din cass'a de pastrare capit. fl. 560.79	31 fl. — cr.		
<b>Suma . . . . .</b>	<b>31 fl. — cr.</b>		

### VII. Fundatiunea despartimentulu XVII (S. Reghinu).

Interese din cass'a de pastrare capit. fl. 195.13	9 fl. 95 cr.		
<b>Suma . . . . .</b>	<b>9 fl. 95 cr.</b>		

### VIII. Fundatiunea Galliana.

Scrisuri fonciari de ale „Albinei“ cap. fl. 1200.—	72 fl. — cr.		
Interese din cass'a de pastrare cap. fl. 173.92	8 fl. 69 cr.		
<b>Suma . . . . .</b>	<b>80 fl. 69 cr.</b>		

**IX. Fundatiunea anonima (Brasiovu).**

Serisuri fonciari de ale „Albinei“ cap.	fl. 300.—	15 fl. —	cr.
Interese din cass'a de pastrare cap.	fl. 25.93	1 fl. 27	cr.
	Suma	16 fl. 27	cr.

**X. Fundatiunea Tofaléna.**

Serisuri fonciari de ale „Albinei“ cap.	fl. 1200.—	72 fl. —	cr.
Interese din cass'a de pastrare cap.	fl. 217.95	19 fl. 85	cr.
	Suma	82 fl. 85	cr.

**XI. Fundatiunea canonicului Cipariu.**

Obligatiune de loteria ex 1860 per 500 fl.	20 fl. —	cr.
	Suma	20 fl. —

**XII.** Colecta pentru ridicarea unui monumentu pentru Andreiu Muresianu . . . 1977 fl. 79 cr.

**XIII.** Unu depositu depusu de inteleginti'a districtului „Cetatea de pétra“ . . . 46 fl. 86 cr.

Din siedinti'a comitetului Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, tinuta in Sibiu, la 15 Augustu 1883.

Iacobu Bolog'a m. p.,                      Dr. D. P. Barcianu m. p.,  
vice-presiedinte                                      secretariu II-lea.

**PARTEA OFICIALA.**

**Procesu verbalu**

*luatu in siedinti'a comitetului Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, tinuta in Sibiu la 18 Septembrie st. n. 1883.*

Presiedinte: Iacobu Bolog'a vice-presiedinte. Membri presenti: D. br. Ursu, P. Cosm'a, Ioan Popescu, C. Stezariu, G. Baritiu, N. Fratesiu, E. Brote, Dr. I. Crisianu.

Secretariu: Dr. D. P. Barcianu.

103. Dlu vice-presiedinte aduce la cunoscintia, ca in sciintiandu pe dlu canonicu T. Cipariu despre conclusulu adunarei generale din Brasiovu de dtto 29 Augustu pana 1-a Septembrie a. c. prin care d-sa e alesu presiedinte alu Associatiunei, l'a invitatu a primi conducerea in siedinti'a presenta, ca siedintia de intrare in functiune a noului comitetu, precum si in siedintiele urmatore.

Nou alesulu presiedinte inse prin adres'a sa de dtto 17 l. c. aratandu ca starea sanetatiei nu-i permite a participa la acesta siedintia, recerca pe dlu vice-presiedinte a primi in loculu seu conducerea afaceriloru Associatiunei. (Nr. exh. 294/1884).

— Spre sciintia.

104. Urméza la ordine raportulu secretariului alu II-lea asup'r'a concluseru meritorice ale adunarei generale ale Associatiunei din acestu anu dela Brasiovu. — Anumitu:

Prin conclusulu adunarei generale de sub Nr. prot. 56 s'au alesu pentru conducerea afaceriloru Associatiunei in periodulu de 3 ani dela 1883/4—1885/6 urmatorii domni: Presiedinte: Timoteiu Cipariu; vice-presiedinte: Iacobu Bolog'a; secretariu I: George Baritiu; secretariu II: Dr. D. P. Barcianu; cassariu: Eugenu Brote; controloru: Constantinu Stezariu; bibliotecariu si archivariu: Dr. Ioanu Crisianu. Membrii ordi-

nari in comitetu: Davidu Baronu Ursu; Pavelu Dunc'a; Iosifu St. Siulutiu: Partenie Cosm'a; Visarionu Romanu; Ioanu Popescu; Constantinu Stezariu; Ioanu V. Rusu; Ilie Macelariu: George Baritiu; Dr. Ilarionu Puscariu; Basiliu P. Harsianu. Membrii suplenti in comitetu: Dimitrie Comsi'a; Dr. Ioanu Crisianu; Simeonu Popescu; Eugenu Brote; Nicanoru Fratesiu; Dr. D. P. Barcianu.

— Spre sciintia, avendu a se in sciintiá fie-care persóna despre alegerea sa, ér pentru presiedinti avendu a se urmá conformu dispositiunei §. 11 din statute alineatul din urma.

105. In legatura cu cele de sub Nrulu precedentu, dlu Constantinu Stezariu alesu controloru aretandu ca impregiurările nu-i mai permitu a luá asuprasi noue sarcini, resignéza dela oficiulu de controloru alu Associatiunei, cerendu a se dispune celea necesarie pentru inlocuirea densului.

— Comitetulu ia cu regretu actu de acésta resignare si esprimendu multiamit'a dlui C. Stezariu pentru indelungatele servicii, facute in calitate de cassariu, va dispune la timpulu seu celea necesarie pentru inlocuire.

106. Prin conclusulu adunarei generale de sub p. prot. 28 si 51 se transpunu comitetului spre competenta afacere cererile lui N. Bacicu, litografu in Brasiovu, a eforiei scolare gr.-or. din Campeni; a lui Ioan Albu candidatu de profesura in Clusiu; a lui Corneliu Traianu Manu, soldatu in Seghedin; a senatului scolastecu gr. cat. din Becleanu; a sinodului protopresbiteralu gr. or. din tractulu Trei-Scaune; a lui Iosifu Turcu, stud. med. Clusiu; pentru stipendii si ajutóre in bani.

— Spre sciintia, avendu a se luá in pertractare cu oca siunea distribuirei sumeloru notate in bugetulu pro 1884 pentru stipendii si ajutóre.

107. Prin conclusele adunarei generale de sub p. prot. 31—33 bugetulu pro 1884 s'a stabilitu intru tóte conformu proiectului presentatu de comitetu, cu singur'a esceptie a pos. 17 stipendiu pentru unu studentu de universitate (academie), unde adunarea a stabilitu, ca acestu stipendiu se fie menitu pentru studenti la o academie de silvicultura.

— Spre sciintia, avendu a se comunicá cassei Associatiunei bugetulu stabilitu pro 1884 si a se face la timpulu seu dispositiunile necesarie pentru escrierea de concursu la stipendiile si ajutórele vacante, precum si la celea ce s'au votatu de nou in adunarea generala.

108. Prin conclusele adunarei generale de sub p. prot. 34 si 35 s'au datu comitetului indemnizare pentru sumele de 7684 fl. 82 cr. v. a. spesati preste sum'a preliminarata, la cumperarea casei Associatiunei, si de 432 fl. spesati la esecutarea onoru reparaturi urgente la acésta casa.

— Spre sciintia.

109. Prin conclusulu adunarei generale de sub p. prot. 36 se punu la dispositiunea comitetului, in exercitiulu bugetului anului viitoriu 3134 fl. 64 cr. v. a. pentru esecutarea reparatiuniloru mai mari la cas'a cumparata, conformu cererei facute de densulu la adunarea generala. Totuodata comitetulu este indrumatu, ca pe viitoriu la astufeliu de cereri de creditu se acluda tóte actele justificative necesarie.

— Spre sciintia si conformare, cu aceea, ca pentru reparaturile din cestiune, cassariulu Associatiunei se faca pre bas'a

preliminariului ce se afla la comitetu propunerile necesarie pentru punerea in lucrare a reparaturilor.

110. Prin conclusulu adunarei generale de sub p. prot. 37 afacerea monumentului repausatului poetu Andreiu Muresianu, conformu propunerii comitetului, se ia din manile acestui'a si se incredintieza comitetului privatu instituitu ad hoc in Brasiovu, carui'a la timpul se voru pune la dispozitiune sumele ce cu acesta destinatiune se afla depuse la comitetulu Asociatiunei.

— Spre sciintia, avendu a se comunica comitetului ad hoc din Brasiovu, conclusulu adunarei generale cu aceea, ca sumele cu menire pentru monumentu, se pastréza la comitetulu Asociatiunei ca depositu, pana la timpul candu comitetulu ad hoc va documenta ca afacerile au inaintatu astufeliu, catu monumentulu ce se intentionéza a se ridica poetului la locu publicu, se se póta esecuta.

111. Prin conclusulu adunarei generale de sub p. prot. 38 relativu la lasamentulu lui Avramu Iancu, aprobandu-se propunerea comitetului cu privire la conservarea locuintei repausatului testatoru, comitetulu e insarcinatu, ca la casu candu s'ar dispune prin autoritatile competente vendierea realitatiloru ce apartinu lasamentului, se cumpere respective se tina elu cas'a, curtea si gradin'a testatorului, pentru ca ele se fie conservate.

— Spre sciintia si conformare.

119. Prin conclusulu adunarei generale de sub p. prot. 39 se apróba propunerea comitetului de a se privi tacsele platite de membrii ordinari, ca tacse pe anulu curentu, si fiecare dér consideratu ca membru numai pe anulu in care a platitu tacs'a.

— Spre sciintia, avendu a se comunica conclusulu ei spre conformare.

113. Prin conclusulu adunarei generale de sub p. prot. 40 se apróba propunerea comitetului de a se trimite fói'a Asociatiunei „Transilvani'a“ tuturor membriloru cari platescu tacs'a pe anulu curentu.

— Spre sciintia si conformare, avendu a se insciintia espeditur'a, ca membriloru ordinari de nou inscrisi la adunarea generala din Brasiovu se espedeze fói'a cu inceperea dela 1-a Ianuarie 1884.

114. Prin conclusulu adunarei generale de sub p. prot. 41 comitetulu e insarcinatu a face o noua cerere la Inaltulu ministeriu reg. ung. pentru aprobarea alegerei d-loru: Carolu Davila, Alexandru Davila, Gr. Em. Lahovari, Nic. Nicorescu, Ioanu Popescu si Teodoru Burada, suditi ai regatului invecinatu Romani'a.

— Spre sciintia si conformare.

115. Prin conclusulu adunarei generale de sub p. prot. 43 aprobandu-se propunerea comitetului pentru infiintierea unei scóle superióre de fetitie cu internatu, sub auspiciile Asociatiunei, comitetulu este autorisatu a cladi din mijlócele fondului generalu alu Asociatiunei unu edificiu cu spese pana la 30,000 fl. pre terenulu ce posede Asociatiunea in Sibiiu. — Acestu edificiu se fie astufeliu intocmitu, ca se corespunda recerintieloru unei scóle superióre de fetitie cu internatu, si se se realizeze in celu mai scurtu timpu astufeliu, ca comitetulu

se póta face adunarei generale procsime raportu, atatu asupr'a constrúirii edificíului, catu si asupr'a institúirii si organisarii scólei amintite.

— Spre sciintia cu aceea, ca pentru pregatirea unui raportu motivatu asupr'a modalitatiei punerii in lucrare a conclusului in tóte partile sale, se institue o comisiune compusa din membrii comitetului: D. baron Ursu. P. Cosma, I. Popescu, V. Romanu si E. Brote.

116. Prin conclusulu adunarei generale de sub p. prot. 47 se dispune, ca pe viitoriu fondulu academiei romane de drepturi se nu se mai administreze separatu, ci din motivulu simplificarii lucrului, se intre in fondulu generalu alu Asociatiunei, fiindu manipulatu intr'un'a.

— Spre sciintia, avendu a se comunica conclusulu ei cassei pentru orientare.

117. Prin conclusulu adunarei generale de sub p. prot. 48 si cu provocare la adres'a d-lui I. M. Riureanu directoru de liceu in Bucuresci de ddo 12/VIII n. a. c. prin care pune la dispositi'a Asociatiunei 60 napoleoni de auru = 1200 franci cu scopu de a se face dintr'ensii si din sum'a de 1200 franci depusa la comitetu in anulu 1874 o fundatiune de stipendii in eternisarea memoriei fratiloru sei repausati Radu si George Riureanu, — comitetulu e insarcinatu a esprima donatoriului multiamita, si a presenta adunarei generale viitoare unu proiectu de actu fundationalu pentru numit'a fundatiune.

— Spre sciintia cu aceea ca, conformu indrumarii adunarei generale se va multiami donatoriului, ér cu compunerea actului fundationalu se insarcineza cassariulu, avendu a'lu presentá comitetului spre ulterioara afacere.

118. Prin conclusulu adunarei generale de sub p. prot. 48, 58 si 59 se transpunu comitetului ca suma incasata la acesta adunare 1558 fl. 78 cr.; 60 franci si 60 napoleoni in auru. Sum'a fiindu predata la cassa.

— Servesce pre sciintia.

119. Se presenta cererea cassariului pentru avisarea la cassa spre platire a sumei de 78 fl. v. a. ca spese pentru tiparirea si brosiurarea budgetului pro 1884 presentatu adunarei generale, si ca competentie anuale ale vecinatatiei pentru cas'a Asociatiunei. (Nr. exh. 288/1883).

— Cererea fiindu documentata, se asigneza la cassa spre platire sum'a de 78 fl. v. a.

120. Cassariulu presenta conspectulu despre starea cassei Asociatiunei si a fondulu' academiei la datulu siedintiei presente. — Din acestu conspectu se vede, ca fondulu Asociatiunei e de 83,453 fl. 76 cr., ér alu academiei 20,547 fl. 41 cr. laolalta 104,002 fl. 17 cr. (Nr. exh. 295/1883).

— Spre sciintia.

Sibiiu d. u. s.

**Iacobu Bolog'a** m. p.,  
v.-presiedinte.

**Dr. D. P. Barcianu** m. p.,  
secretariu alu II-lea.

Autenticarea acestui procesu verbale se concrede domniloru: P. Cosm'a, I. Popescu si C. Stezariu.

S'a cetitu si verificatu. Sibiiu, 26 Septembrie 1883.

**C. Stezariu** m. p.

**I. Popescu** m. p.

**P. Cosm'a** m. p.

## Procesu verbale

*alu comitetului Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luatu in sedinti'a extraordinara dela 7 Octobree st. n. 1883.*

Presiedinte: Iacobu Bolog'a, vice-presiedinte. Membri presenti: P. Dunc'a, D. br. Ursu, Ioanu Popescu, V. Romanu, I. St. Siulutiu, P. Cosm'a, Dr. II. Puscariu, C. Stezaru, E. Brote.

Secretariu: Dr. D. P. Barcianu.

Nr. 90. Presidiulu presenta raportulu comisiunei esmise din sedinti'a dela 18 Septembrie a. c. pentru a prepará punerea in lucrare a conclusului adunarei generale a Asociatiunei, relativu la ridicarea edificiului pentru o scóla superióra de fete cu internatu pe teritoriulu realitatii Asociatiunei. Din acestu raportu se vede, cá comisiunea deliberandu asupr'a numerului si marimei incaperiloru necesarie pentru scopulu indicatu, s'a intrunitu prealabilu intr'o parere si pe bas'a acesteia a cerutu dela unu architectu pregatirea unoru schitie de planuri.

Presentându-se acésta schitia, comisiunea, pentru a puté continuá lucrarea sa, are neaparata trebuintia a sti 1-iu daca, candu si cum se póte delaturá zidulu cetatii si ridicatur'a de pamentu de dinaintea acestui'a, care se invecinéza nemidilocitu cu o parte a realitatii Asociatiunei si a 2-a care e lini'a de zidire stabilita de comisiunea edila a orasiului. (Nr. exh. 307/1883).

— Comitetulu decide: se se faca magistratului orasiului Sibiiu o cerere pentru delaturarea zidului orasiului si a ridicarei de pamentu din dosulu acestui'a, in intinderea, in care se invecinéza cu realitatea Asociatiunei si totodata se se céra dela acésta corporatiune pe bas'a schitiei de planu alaturate /. stabilirea liniei de zidire.

Nr. 90. Presidiulu aducendu la cunoscintia cá, in urm'a mutarei in edificiulu propriu alu Asociatiunei s'a abdicatu localulu de pana acumu, unde cancelari'a Asociatiunei s'a adapostitu

— si comitetulu decide: a se aduce veneratului consistoriu archidiecesanu gr.-ort. multiamita in numele Asociatiunei pentru inlesnirile ce i-a facutu prin lasarea in folosire a numitului localu cu pretiu fórte moderatu in unu lungu siru de ani.

Sibiiu d. u. s.

Iacobu Bolog'a m. p., Dr. D. P. Barcianu m. p.,  
v.-presiedinte. secretariu.

Autenticarea acestui procesu verbale se concrede domniloru: I. Popescu, P. Cosm'a, V. Romanu.

S'a cetitu si autenticatu. Sibiiu, 9 Octombree 1883.

I. Popescu m. p. P. Cosm'a m. p. V. Romanu m. p.

## Bibliografia.

„Revist'a paduriloru“, diariu scientificu, economicu, comercialu si industrialu, apare in Bucuresci in fie-care luna\*)

\*) Cu adeverata parere de reu aflaramu abia acum'a despre esistinti'a acestui organu de specialitate alu silvicultoriloru din Romania; de aceea si grabimu a'i reproduce aici titlulu si precuventarea, din care se se cunósca mai de aprópe scopulu acestei foi periodice. Facemu acést'a cu atátu mai virtosu, cu cátu cunóschemu din propri'a experientia ce intunerecu mai domnesce si la noi dinóce de munti in privinti'a culturai paduriloru si cumu legea cea noua ungrésca de paduritu s'au interpretatu si aplicatu reu sau nicidecumu. Red. Tr.

redactatu de P. S. Antonescu Remusi, cu concursulu unui comitetu compusu din barbati speciali: Benedictu Piso, Ing. forestieru, C. Capitanéñu, maioru din statu majoru, fostu atasiatu la Observatorulu din Parisu, I. C. Eleutherescu, ingineru forestieru, fostu elevu alu scólei din Nancy, G. Gavrilescu, ingineru forestieru, fostu elevu alu scólei din Aschafenburg, I. Chihaiu, ingineru forestieru, fostu elevu alu scólei din Nancy, C. S. Antonescu Remusi, doctoru in medicina din facultatea din Parisu, Aristide Eustatiu, doctoru in dreptu, din facultatea de Parisu, Al. Boicescu, doctoru in medicina din facultatea din Parisu. Ori ce cestiune juridica raportata la paduri se póte adresá. d-lui Aristide Eustatiu, strad'a Salcii, Nr. 15. Sumariulu Nrului 1 din 1881 cuprinde: Precuventarea. — Creditulu Agricolu. — Iarn'a actuala 1880—1881. — Padurile nóstre. — Transportulu lemmeloru. — Valórea comerciala a lemmeloru. — Varietati. Preçiulu abonamentului in tíera 15 franci, afara din tíera 20 franci. Abonamente se facu pe unu anu cu incepere dela 1 Ianuarie. Ori ce cereri privitóre la redacti'a si administrati'a acestei foi se voru adresá la inginerulu forestieru P. S. Antonescu Remusi, 48 Calea Victoriei.

Precuventare. Nimicu nu pótea justificá mai bine apariti'a acestei foi, de cátu messagiulu tronului cetitu la deschiderea corpuriloru legiuitoare din 15 Noembre anulu incepatu. Opiniunea publica alarmata, cerintiele economice in suferintia, tíer'a pustiita, fura atâtea reclame pentru ingrigirea si ameliorarea paduriloru, in cátu guvernulu se vedíu nevoitu a promite reprezentantiloru natiunei: Senatu si Camera, cá va aduce unu proiectu de lege menitu a pune stavila despaduririloru, o regula esplotariloru, o ameliorare paduriloru, o ordine si o incuragiare serviciului ce este chiamatu a gerá aceste tesauere seculare ce se numescu paduri.

Suntemu informati cá o comisiune compusa din barbati speciali, cu multa capacitate, cu multa practica, cu cunoscintie intinse in tóte ce privescu cestiunile sociali, culturali si sciintifice ce se reporta la economi'a paduriloru, sunt dejá pe drumu de a lucrá unu anteproiectu de codu sylvicu, care apoi, vedíutu de d. ministru respectivu, va fi datu pe biurulu cameriloru, unde d-nii deputati si Senatori nu voru lipsi a-lu complectá dupa trebuintiele si folosulu tieriei.

Prin ce altu midiolocu se potu comunicá ideile, se póte face lumina, decátu prin acel'a alu publicitatiei? Si cumu s'ar crede cá diarele politice potu fi de ajunsu, si menite a intretiné discutiunea sciintifica, cándu agitatiunile politice sunt acelea ce principalmente le ocupa?

Sciinti'a paduriloru, este in tóta lumea discutata si propagata cu ardóre; nici o tíera, nici o natiune nu este — afara de noi si Bulgari'a — lipsita de scoli speciali silvice, unde elementele culturali, administrative si economice se se invetie separatu. Mai in tóte tierile civilizate, silvicultur'a 'si are reprezentanti in sciintie; diarele ei discuta, dau la lumina observatiunile, esperientiele ce se nascu din studiuri serióse, cari alimentéza sciinti'a sylvica si punu basa esplotariloru ce constitue sistemele, din care resulta avuti'a presentului si asigurarea de resurse pentru viitoriu.

Industri'a unei tieri depinde dupa clima, dupa obiceiurile locuitoriloru, dupa gradulu loru de cultura, si dupa ma-

teriile brute ce gasescu cu inlesnire. — Noi in ceea ce privesce lemnul, avem o industria primitiva; pentru progresarea, pentru perfectiunea si pentru propagarea ei suntem datori a ne ocupa.

Sylvicultorei i se impune, in prim'a ordine, datori'a a face cunoscutu exploatatorului de paduri, cultivatorului, plugarului, industriarului, din care lemne 'si pote satisface trebuintele, cari si cumu se pot obtine produse, cerute de consumatia, elu trebuie se arate mijloacele mai practice, mai expeditiv, mai eftine, ca se pota transforma materi'a bruta a padurilor, in unelte si produse reclamate de cerintele consumatiei.

Comerciu, mijlocul prin care se trecu materiile de la productori la industriari si de la acestia la consumatori, este la noi abia in stare embrionara. — Nici caile de comunicatie, nici creditele, nici concurentia nu au facutu din comerciantii nostri acei agenti abili ai schimbului, pe cari fi vedem in alte tiri. — Suntem la inceputul carierei, suntem la temeli'a edificiului ce trebuie se cladim pentru generatiile viitoare, si in ceea ce privesce padurile cu materi'a lemnoasa, abia putem dice ca exista comercianti.

Si in adeveru, cumu putem pretinde a avea formatu unu corp de lemniari, candu lemniari'a chiaru, nu era pana acum considerata ca marfa principala de comertiu. — Fiecare satenu, celu dintai venit se indeletnicea cu comertiu lemneloru, erau in acelasi timp, exploatatori, industriari si comercianti. — Abia de cat-va timp se vedu in ore-care din orasiile principale stabilite deposite de lemne; — nu voim a vorbi de lemne de focu, ci numai de lemne industriale, — acelea cari reclama pe langa capitalulu materiei brute inca si pe acelu intelectualu necesariu a le face utilizabile.

Transportulu, pana la infintiarea cailoru ferate era o pedeca puternica ce se opunea exploatarile padurilor, industriari'a era lipsita astfel de materi'a bruta si comertiu lemnos nu nici ca s'ar fi pututu desvolta vre-odata. Gratia acestui puternicu factoru alu schimbului, adu ne putem incerca a stabili, a pune bazele unu comertiu, care se infloresca tier'a si se silasca pe proprietari a da o ingrijire mai serioasa padurei, a o exploata pe unu picioru mai regulatu, a cere concursulu omeniloru de sciintie, singuri in stare a face din padure unu tesauru nesecabile, care se procure proprietariulu mijloacele de care ar avea nevoia, ele sunt indispensabile.

Revista padurilor, diariu lunar, ce vomu publica cu incepere de acum, va contin pe langa scrieri administrative si observatiuni culturale dobandite in tiera, in diferite localitati ale ei; ele voru servi a inaugura sylvicultur'a romana raportata la cerintele solului, climei, esentieloru ce populaza padurile, si la starea economica a tierii. Omulu de sciintia, acelu ce sotocesce in misterele naturei, va gasi adesea, in colonele diariului nostru elementele unoru date, unoru probe, care 'lu voru pune pe potec'a adeverului, pe calea luminei.

Nu vomu hesita a discuta in colonele revistei nostre cestiunile juridice ce concernu materi'a ce face obiectulu de competente alu revistei nostre.

Nici-o cestiune economica care s'ar agita in tiera si care ar avea raporturi cu padurile, nu va fi inlaturata.

Aclimatarea si naturalizarea planteloru streine va fi cu deosebire discutata si supusa esperientiei junelui corp sylvicu ce-si deschide acum ochii in atmosfer'a nebulosa, unde lumin'a abia licaresce ramurei sylvice.

Comerciantele ca si industriariulu, de siguru va putea gasi, din candu in candu, cate ceva care se-lu intereseze. Aceste specialitati la noi, abia in creatie, va fi multu, prea multu de aratatu, de datu publicitatiei, ca cetirea diariului se devie placuta si interesanta.

Aceea ce diariile la felulu acestui'a arata pentru tierile in care se publica, acelesi subiecte va trata revista padurilor pentru tier'a noastra; cu elu, vomu localisa sciintia, vomu inaugura progresulu specialitatiei ce se insarcina a pleda.

— Invitare de prenumeratiune la „Miculu abecedariu de Ioanu Tuducescu, invetiatoriu in Lipova. Aducem la cunoscintia on. publicu, ca amu pus sub tipariu acesta carte fundamentala, lucrata dupa metodu intuitivu — cu icone — si in forma dupla, adeca; tabele de parete pentru scola, si carte sau manualu pentru scolari. Materialulu e antai scrisu, apoi tiparitu si e de ajunsu pentru primulu anu de scola. Tabelele sunt copie fidela a manualulu.

Impartirea si technica „Micului abecedariu“ diferesc de tote abecedarele nostre intru aceea, ca elu cuprinde numai mecanismulu scrierii si citirii cu litere mici si cu atata e mai usioru si practic. Era mecanismulu scrierii si citirii cu litere mari si bisericesci pentru alu II-lea anu scolasticu va apare la timpul seu.

#### Pretiulu de prenumeratiune:

1 exemplariu „Miculu abecedariu“ (18 table de parete) costa 3 fl. 60 cr., 10 exemplare. „Miculu abecedariu“, manualu pentru scolari, costa 2 fl. (Mai puine de 10 exemplare din manualu nu se potu prenumera).

La acestea se da „Metodu de procedere“ gratisu.

Stimatiile colegi, cari dorescu a le ave — sunt rogati a le prenumera pana la 30 Septembrie st. v. a. c. la adresa autorului, si celoru ce voru trimite inainte pretiulu abonamentulu, li se va expeda franco, era celorlalti cu recepere postala (Post-Nachnahme, posta utárvétel).

Abecedariulu se tiparesce cu „ortografi'a academica“.

Apelamu inca odata la caldura si sprijinulu onorat. publicu si alu colegiloru.

Lipova (Banat-Lippa), 1 Septembrie 1883 st. v.

**Ioanu Tuducescu m. p.** **Demetriu Romanu m. p.**  
invetiati. in Lipova ca autoru-editoru. invetiati. in Rodna ca editoru.

— Raportulu alu XIV-lea despre gimnasiulu superiore greco-catolicu romanescu din Nasaudu de impreuna cu unele date despre celelalte scole sustinute ca si gimnasiulu din fondulu scolasticu centrale granitierescu din Nasaudu si anume: despre scola normale gr.-cat. romanésca de baieti si de fetitii din Nasaudu, despre cea normale gr.-cat. romanésca de baieti din Monoru, despre cea normale gr.-or. de baieti din Borgo-Prundu si despre cele triviale gr.-cat. de baieti din Sangeorgiu, Telciu si Zagra pre anulu scolasticu 1882/3. Tipariulu lui T. Botschar in Bistritia.



— Notiuni generale despre industri'a pigmentelor de depinsu de Nicolae Teclu membru alu academiei romane.

— Despre uciderea lui Mihaiu-Voda Vitezulu si despre crudimile lui Vladu Draculu doue documinte noue istorice citite in academia de Nicolae Jonescu, membru alu academiei romane.

— Consideratiuni relative la studiulu experimentalu alu miscarii apei in canale descoperite si la constitutiunea intima a fluidelor de dr. Spiru Haretu, membru alu academiei romane.

— Notitie biografice asupr'a vietii si activitatii decedatului Andreiu Mocioni (Mocsonyi) membru alu academiei romane de Vincentiu Babesiu, membru alu academiei romane. Estrasu din analele academiei romane, seria II, tom. V, sect. II, memorii si notitie. — Bucuresti, 1883. Tipografi'a academiei romane. (Laboratorii romani), strad'a academiei 26.

— Reuniunea femeiloru romane in Sibiiu. Se aduce la cunoscintia publica, ca cu 1 Novembe a. c. c. n. se deschide scóla elementara de fete de patru clase a reuniunai nóstre aici in Sibiiu si ca s'au facutu ingrigire de cele mái bune puteri didactice la acea scóla.

Se invita deci parintii respective ingrigitorii din locu si din giuru, cá dela 15 ale curentei luni incolo, se se insinue fetele pentru primire, la president'a reuniunei nóstre dómn'a Maria Cosm'a (strad'a Baier Nr. 1).

Sibiiu, 9 Octombree 1883.

*Comitetulu reuniunei.*

— Suntu puține acelea epoce in progressele ce se facu mai alesu in literatur'a nóstra poporana, in care se simtimu o placere asia mare, precumu simtimu la anuntiulu celor doue volume titulate: „Ornitologi'a poporana romána“ de S. Fl. Marianu membru alu academiei romane. Cernauti tipografi'a lui R. Eckhardt 1883. Formatu 8-vo. Vol. I 438, Vol. II 423 pagine. Pretiulu ambelor volume 4 fl. sau 10 franci.

Rever. sa domnulu S. Fl. Marianu catechetu la gimnasiulu gr. orient. din Suceav'a in Bucovin'a este prea bine cunoscutu din mai multe scrieri ale sale aparute mai alesu in foi literarie si beletristice; este inse o adeverata binefacere de prim'a ordine, cá dsa se decise a publica dintr'odata, in forma de carte tóta colectiunea sa de valóre eminenta, nu numai necesaria pentru partea istoriei naturale cunoscuta sub numele scientificu Ornitologia (sciintia despre paseri), ci totuodata cá literatura poporana. A fostu un'a din cele mai fericite idei ale domnului Marianu a aduná nu numai nomenclatur'a romanésca a paseriloru cunoscute in Daci'a cu cele mai multe variante ale ei, dara a culege totuodata si multimea de legende, fabule, descantece, pe care poporulu romanu le adscribe la o multime de paseri, precumu si poesiile si cantecele impreunate cu acelea. Labóre fórte ostenitóre, la care s'a cerutu o serie de ani, caletorii impreunate cu spese, corespondentie in tóte regiunile locuite de romani. Noi inse avemu se felicitamu din sufletu pe dnu Marianu pentru acestu resultatu in adeveru stralucitu; totu asia inse gratulamu publiculu romanescu, cá in acésta colectiune i se dá o lectura in adeveru poporana, din cele mai placute, totuodata inse si

preste asteptare instructiva. Limba neteda, dulce, fórte usioru intielésa si pretiulu unei colectiuni asia vaste atátu de eftinu! Recomandamu acésta carte mai virtosu parintiloru cu familii numeróse, cu fii si fiice, cari dorescu se le dea in máná lectura innocenta si instructiva.

Cu acésta ocasiune alaturamu aci si modest'a precuventare a dlui autoru:

„A mai vorbí despre insemnatarea literaturai poporane credu cá nu este de trebuintia, cáci in diu'a de astadi nu mai sta nimenea la indoiéla, cumu-cá literatur'a moderna trebuie sè se intemeeze pe cea poporana, scotiendu la lumina si intrebuintiandu tóte comorile cele mari, bogate si frumóse ale literaturai poporane pentru ridicarea edificiuului literaturai moderne.

Tóte natiunile, cari au o literatura, au purcesu astfelu si de aceea au propasitu asia de departe.

Numai la noi acestu adeveru abia târdiu a isbutitu a fi recunoscutu;... se incepuse cladirea dela acoperisulu in josu!

Dar in fine amu ajunsu si noi la cunoscintia adeverului, si acést'a prin impulsulu unui barbatu, care a scosu la lumina o parte din comór'a nesecata a literaturai poporane si ni-a disu: faceti antaiu cunoscintia cu traiulu poporului, cu datinele lui, cu credintiele lui si mai alesu cu limb'a lui cea dulce, frumósa si bogata, si pe acésta temelie trainica ziditi monumentulu literaturai nationale! Este óre de trebuintia se mai dicu, cumu-cá acestu barbatu este Dlu V. Alexandri? si cumu cá pe lângá meritulu ca este poetulu-rege alu nostru, va avé veciniculu si netagaduitulu meritu ca a fostu celu dintâiu, care a pusu antâi'a pétra la temeli'a sanatósa a literaturai nationale!

Daca literatur'a poporana ar fi fostu mai de multu cunoscuta, amu fi scapatu de fórte multe neologisme pocite, nascocite si introduse in scrieri literarie si sciintifice, cari nu se voru vulgarisá nici odata, si cari sunt si voru remané neintielese. Se luamu numai o botanica sau o zoologia romanésca in máná si vomu afla nisce numiri de plante, animale si paseri care din care mai curióse si vecinicu neintielese, pe cându in poporu esista numiri asia de frumóse, precise si poetice.

Cunoscèndu acésta lipsa, amu adunatu deocamdata numirile de paseri ce le-amu aflatu pâna acum'a la poporu, amu adunatu legendele, datinele, credintiele si cantecele ce le are poporulu despre paseri, si le scotu acumu la lumina sub numele de: Ornitologia poporana romana.

Este prea adeveratu, ca acésta adunare nu e inca completa si va trebui inca multu staruintia si multu lucru pâna ce se voru aduná tóte numirile paseriloru din tóte partile locuite de romani, dar celu puçinu amu făcutu inceputulu, si nu dorescu alt'a, de câtu cá se fie spornicu si se induplicate si pre altii a lucrá mai departe, séu celu puçinu a-mi comunicá mie ceea ce au adunatu pe acestu câmpu, cá se fiu in stare a completá cu timpulu acésta publicare.

Si daca prin scrierea de fatia amu isbutitu se punu si eu o unica pétra la temeli'a trainica si sanatósa, pe care trebuie sè se radice literatur'a nationala, sunt deplinu multiamitu si recompensatu.

In fine me simtiu datoriu a esprimá sincer'a mea recunoscintia si multiamita tuturoru acelor P. T. Domni, cari au

binevoitu a-mi intinde mâna de ajutoriu la lucrarea acésta si mai cu séma Domniloru: P. Ursulu, Gr. Craciunasiu, Jos. Olariu, I. Stoicescu, St. Fl. Marianu si Or. Lujanu.

Siretiu, 7/19 Augustu 1883.

S. Fl. Marianu.

Éca si unu specimine:

### Domnisorulu.

#### I.

Câta fericire si bucurie n'au simtitu cei mai multi dintre noi, cându, cá prunci mici, cu ajutoriulu unoru latiori facute din peru de calu, cu covatiile radimate de unu betsioru, cu diferite cusce durate din bostani séu din ramurele de socu, in timpulu ernei, nu odata amu pututu se prindemu diferite paserele, cari avéu nefericirea se-si caute nutretiulu in apropiarea locuintieloru parintiloru nostri si cu cari apoi au ne jucamu pâna ce le repuneamu viéti'a, au cà le inchideamu intr'o casutia, unde le tineamu unu timpu mai indelungatu, pâna ce din prea puçina ingrigire séu alta cauza, trebuia se móra.

Ei bine, un'a dintre paserelele, care nu odata a trebuitu se ne cada in mâna si nu odata ne-a causatu cea mai mare bucuria este si Domnisorulu, numitu altmintrelea de câtra Romanii din Bucovin'a inca si Stigletiu si Scaieriu, de câtra cei din Munteni'a Sticlete<sup>1)</sup> si Domnisoru<sup>2)</sup>, de câtra cei din Banatu Logocelu si Turculetiu<sup>3)</sup>, si in fine de câtra cei din Transilvani'a: Domnisoru<sup>4)</sup> si Stiglete<sup>5)</sup>, lat. Carduelis elegans; Eringilla carduelis L. germ. Stieglitz.

A descrie paseruic'a acést'a credu cà e de prisosu, de ôre-ce fie-câruiã dintre noi credu cà fieste prea bine cunoscuta.

Voiu vorbi asia dara numai despre ceea-ce istorisescu si credu Romanii din Bucovin'a despre dens'a.

#### II.

Dlu Amfilochiu Turturénu, juristu, mi-a comunicatu urmatórea legenda despre acésta pasere:

Dupa ce a facutu Dumnedieu pre tóte paserile, câte se afla pe pamentu, si a impartitu fie-câreia dintre densele hran'a cu care are se traiésca in lume, intr'o di le-a chiamatu éراسi pre tóte la sine anume, cá se le boiésca penele, se nu fie tóte intr'o colóre, câci dintru inceputu penele tuturoru paseriloru aveau numai o singura colóre.

Tóte paserile, dela cea mai mare si pâna la cea mai mica, cumu audira acésta veste imbucuratóre, se adunara dintea lui Dumnedieu si Dumnedieu pre tóte le-a boitu.

Éta insa ca'ntr'un târdiu, dupa ce a gatatu Dumnedieu acum'a pe tóte paserile de boitu si voia se le deã drumulu cá sè se duca fiecare in tréba-si de unde a venitu, vine totu intr'unu sufletu si Domnisorulu, si n'apuca bine a sosí, n'apuca bine a se resuflá si se róga lui Dumnedieu se-lu boiésca si pe densulu.

Dumnedieu cumu ilu vediú ilu întrebá:

„D'apoi bine Domnisorule! unde mi-ai fostu pâna acum'a? . . . De ce n'ai venitu si tu de-odata cu celelalte sburatóre? . . .

<sup>1)</sup> B. Nanianu, op. cit. p. 95. — P. Ispirescu. Pilde si ghicitori, p. 9.

<sup>2)</sup> Com. de Ios. Olariu.

<sup>3)</sup> Com. de Dnii Dr. At. M. Marienescu, Ios. Olariu, I. Stoicescu si A. Oprea.

<sup>4)</sup> Com. de Dlu Gr. Craciunasiu.

<sup>5)</sup> S. Petri, Vocab. — S. P. Barcianu, Vocab. — Polizu, Vocab. lit. S. —

„Apoi da! . . . ce erá se facu, pecatele mele! . . . Nainte de-a fi auditu porunc'a tá, Dómne m'amu fostu vèrtu prin nisce scai cá se-mi cautu si eu puçina seméntia de rëndulu traiului, si cându prinsei de veste si voiu se me pornescu si eu de-odata cu celelalte paseri cá se vinu aicea, . . . nevoe mare! . . . me impleteciú pintre scai si atât'a ce me muncii, atât'a me sbuciumaiu de nu mai sciamu acum'a singuru ce se me mai facu dóra cá se scapu mai degraba din incurcatur'a in care intrasemu. Éra dupa ce scapai totu intr'unu sufletu alergai pâna aicea. . .

Vediendu Dumnedieu ca Domnisorulu sau Scaieriu nu din lene sau din nebagare de séma s'a întârdiatu, ci din pricin'a scailoru, in cari s'a fostu incurcatu, a luatú peniti'a si intingéndu cu dens'a in tóte óelele in cari fusese colorile si in cari mai remasese câte-o tíra de colóre, l'a impestriatú si pe densulu cu mai multe feliuri de colori, precumu: mohoritu,\*albu, negru, rosiiu si galbenu, si de atunci apoi penele Domnisorului au mai multe flori. Totu de atunci i-a remasu si numirea de Domnisoru, pentru-cá asia l'a avorbitu Dumnedieu, éra Scaieriu, pentru-cá mai multu cu seméntie de scai se nutresce.

### Cânepariulu.

#### I.

Cânepariulu, numitu altmintrelea in Bucovin'a si Paserea-cânepei<sup>1)</sup>, in Transilvani'a Cânepariu<sup>2)</sup>, in Banatu Cânepióra<sup>3)</sup>, éra in unele parti ale Moldovei Petrosielu-cânepiu<sup>4)</sup>, lat. Cannabina linota; Linota cannabina L. germ. Blut- oder Rothhändling, e o paserica de o suta treidieci milimetri in lungime, de dóue sute treidieci latime, de sieptedieci si trei in lungimea aripeloru si de cincidieci si cincii in lungimea codii. Penele sale suntu pe deasupr'a castanii; fruntea si peptulu rosii; tèmplele, céf'a si laturile grumazului censusii; penele aripeloru negrii, ale codei negre, insa atâtú cele dintâiu, câtú si aceste din urma pe margini albe; pântecelile si gusia albe; rostulu inchisu-albastru, éra piciórele rosii-surii.

Cânepariulu se afla pretutindeni in Europ'a. Petrecre preste véra mai multu prin locurile cele muntóse, éra preste érna mai multu prin tíérine.

#### II.

Cânepariulu se nutresce cu semintie de diferite plante, inse mai cu séma cu sementie de canepa, de unde se vede ca-i vine la Romani si numele de Cânepariu, Cânepióra, Paserea-cânepei si Petrosielu-cânepiu.

Deci spre a aপরá cânepistele de acésta specie de paseri, precumu si de multe altele, cari le strica adese-ori fórté tare, Romanii indatinéza de multe ori a implantá in mi-diuloculu cânepisteloru unu paru, pre care flu imbraca cu haine cotrentióse si-i punu in vírfu o caciula séu o paleria urfita. Cându se apropie Câneparii de cânepa si vedu acésta mamila, cugeta cà e atare omu si spariindu-se fugu de dens'a.

De-aicea, dela acésta datina vine apoi si dical'a cea fórté respandita in Bucovin'a: „e bunu de pusu in cânepa“, séu „e bunu de pusu in mazeré“, câci si in mazeré se punu asemenea mamile, care se aplica unui barbatu séu unei femei, ce âmbla fórté rufosu si cotrentiosu imbracata, urfita, nespalata si nepeptenata, de trebuie se te sparii cându te uiti la densa.

<sup>1)</sup> Com. de Dlu P. Ursulu.

<sup>2)</sup> S. P. Barcianu, Vocab. — Polizu, Vocab. lit. C.

<sup>3)</sup> Com. de Dlu A. Oprea prin Dlu Dr. At. M. Marienescu.

<sup>4)</sup> Dr. T. Stamati, Vocab. — S. Petri, Vocab. tom. II. pag. 253.